

Bartosz Trocha*
ORCID: 0000-0002-9548-871X
Bartosz.trocha@bfg.pl

Wpływ przymusowej restrukturyzacji (*resolution*) na postępowanie cywilne

Streszczenie

Artykuł zawiera zwięzłe przedstawienie wpływu przepisów o przymusowej restrukturyzacji na sferę postępowania cywilnego. Omówione zostały skutki dla postępowania rozpoznawczego (następstwo procesowe, zawieszenie postępowania), jak również zabezpieczającego i egzekucyjnego, a także kwestie dowodowe i problem transgranicznej skuteczności *resolution*.

Słowa kluczowe: przymusowa restrukturyzacja, postępowanie cywilne, proces cywilny, prawo procesowe cywilne, Bankowy Fundusz Gwarancyjny

JEL: K41

The impact of resolution on the civil procedure

Abstract

The article briefly outlines the impact of the resolution regime on the sphere of civil procedural law. The study concerns the effects on judicial proceedings (change of party, stay of proceedings) as well as on preservation and enforcement proceedings, and also the issues related to evidences and cross-border consequences of resolution.

Key words: resolution, civil procedure, civil proceedings, civil procedural law, Bank Guarantee Fund

---

* Bartosz Trocha – doktor nauk prawnych, radca prawny w Bankowym Funduszu Gwarancyjnym. Wyrażone w artykule opinie stanowią osobiste zapatrywania autora na podnoszone kwestie i nie są oficjalnymi stanowiskami Bankowego Funduszu Gwarancyjnego.

Wstęp

Przymusowa restrukturyzacja, obecna w polskim porządku prawnym od kilku lat, jest instytucją znajdującą zastosowanie wobec podmiotów działających na rynku usług bankowych. Jej rzeczywiste oddziaływanie wykracza jednak znacząco poza dziedzinę prawa bankowego. Wynika to z faktu, że z chwilą objęcia takich podmiotów przymusową restrukturyzacją istotnym zmianom ulega ich ogólna sytuacja prawna. Pozostają one bowiem, co prawda, uczestnikami obrotu prawnego, jednak sfera ich uprawnień i obowiązków w stosunku do innych uczestników tego obrotu doznaje ważnych modyfikacji. Dotyczy to m.in. sfery prawa cywilnego, w tym również procesowego.

Niniejszy artykuł jest pierwszą w literaturze krajowej próbą zbiorczego omówienia cywilnoprosesowych aspektów przymusowej restrukturyzacji. Za punkt wyjścia przyjęto przybliżenie istoty przymusowej restrukturyzacji w zakresie skrótowym, lecz pozwalającym na uwidocznienie jej gospodarczego i prawnego znaczenia (co będzie przydatne dla tych czytelników opracowania, którym na co dzień bliższa jest dziedzina prawa procesowego niż dziedzina prawa bankowego). W dalszej kolejności zostaną przeanalizowane poszczególne zagadnienia z zakresu wpływu przymusowej restrukturyzacji na sferę postępowania cywilnego. Wpływ ten przejawia się, po pierwsze, w oddziaływaniu na zakres podmiotowy postępowań rozpoznawczych wszczętych z udziałem podmiotu poddawanego przymusowej restrukturyzacji, w przypadku gdy na skutek zastosowania danego instrumentu *resolution* dochodzi do następstwa procesowego po stronie zajmowanej dotychczas przez taki podmiot. Po drugie, rzeczony wpływ przejawia się w możliwości ingerowania przez organ przymusowej restrukturyzacji w przebieg postępowań rozpoznawczych toczących się z udziałem podmiotu poddawanego *resolution*, co dokonuje się w drodze występowania przez ten organ z wiążącymi sąd wnioskami o zawieszenie (i ewentualnie podjęcie) postępowania. Po trzecie, przymusowa restrukturyzacja wpływa hamująco na możliwość prowadzenia w stosunku do podmiotu poddawanego *resolution* postępowania zabezpieczającego i egzekucyjnego, a także oddziałuje na możliwość toczenia się postępowania z udziałem takiego podmiotu przed sądem polubownym. Po czwarte, działania w obszarze przymusowej restrukturyzacji są faktami prawnie relewantnymi z punktu widzenia wielu różnych spraw cywilnych (nie tylko tych z udziałem podmiotu poddawanego *resolution*), co wiąże się z pytaniem o praktyczne aspekty uwzględniania takich faktów na potrzeby konstruowania w tych sprawach podstawy faktycznej rozstrzygnięcia. Wreszcie, po piąte, czynności krajowego organu przymusowej restrukturyzacji mogą mieć znaczenie dla toczących się przed zagranicznymi sądami lub organami postępowań z udziałem podmiotu, wobec którego wszczęto *resolution* w Polsce, zaś czynności zagranicznych organów przymusowej restrukturyzacji mogą mieć znaczenie dla toczących się przed polskimi sądami lub organami postępowań z udziałem podmiotu, wobec którego wszczęto *resolution* za granicą.

Opracowanie zostało oparte w znacznej części na spostrzeżeniach z praktyki autora jako radcy prawnego w Bankowym Funduszu Gwarancyjnym. W artykule uwzględniono najnowsze orzecznictwo sądów powszechnych i wypowiedzi przedstawicieli doktryny, jak również starsze źródła, w zakresie, w jakim pozostają one relewantne dla omawianej materii.

1. Istota przymusowej restrukturyzacji

Przymusowa restrukturyzacja (ang. *resolution*, fr. *résolution*)¹ jest instytucją osadzoną w prawie krajowym i unijnym. Jej idea jest, najogólniej rzecz ujmując, reagowanie przez odpowiednie organy państwa członkowskiego UE na krytyczną sytuację finansową podmiotów działających na rynku usług bankowych w celu zapobieżenia szerszemu kryzysowi o charakterze systemowym². Na szczeblu prawa unijnego ramy prawne dla instytucji *resolution* zostały zawarte w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/59/UE z dnia 15 maja 2014 r.³ (dalej: BRRD). Na szczeblu prawa krajowego BRRD została implementowana w postaci przepisów ustawy z dnia 10 czerwca 2016 r. o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji⁴ (dalej: ustawa o BFG).

Działania w obszarze przymusowej restrukturyzacji mogą zostać podjęte w stosunku do banków, instytucji kredytowych lub firm inwestycyjnych, lub podmiotów zagranicznych, z zastrzeżeniami wyrażonymi w odniesieniu do tych kategorii w art. 2 pkt 41a ustawy o BFG⁵. Podmiot, w stosunku do którego wszczęto *resolution*, jest określany przez ustawę jako podmiot w restrukturyzacji i zachowuje ten status przez cały czas jej trwania. Finansowanie działań w obszarze przymusowej restrukturyzacji odbywa się poprzez system składek na wyodrębniony fundusz przymusowej restrukturyzacji (osobno dla banków i kas)⁶. Przesłanki wszczęcia *resolution*

¹ Termin „przymusowa restrukturyzacja” jako odpowiednik słowa *resolution* funkcjonuje na gruncie prawa krajowego, natomiast na gruncie prawa unijnego na potrzeby polskich tłumaczeń odnośnych aktów prawnych używane jest określenie „restrukturyzacja i uporządkowana likwidacja” – zob. przyp. 4 poniżej.

² Aspekt prewencyjny *resolution* jest często podkreślany w literaturze przedmiotu – zob. np. Kozińska 2018, s. 44–47; Szczepańska i in. 2015, s. 18–21; Fedorowicz 2017, s. 20; Piłat 2016, s. 129–130; Iwańczuk-Kaliska 2016, s. 10; Koleśnik 2015, s. 99; Zimmerman, Medyński 2017, s. 97; Stopczyński 2020, s. 518 i 525; Szewczyk 2018, s. 149; Pruski 2013, s. 29.

³ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/59/UE z dnia 15 maja 2014 r. ustanawiająca ramy na potrzeby prowadzenia działań naprawczych oraz restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji w odniesieniu do instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych oraz zmieniającej dyrektywę Rady 82/891/EWG i dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/24/WE, 2002/47/WE, 2004/25/WE, 2005/56/WE, 2007/36/WE, 2011/35/UE, 2012/30/UE i 2013/36/EU oraz rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1093/2010 i (UE) nr 648/2012 (Dz.Urz.UE L 173 z 12.06.2014, s. 190).

⁴ Dz.U. z 2022 r. poz. 793. Co do działań o charakterze interwencyjnym możliwych na gruncie stanu prawnego sprzed wejścia w życie ustawy o BFG zob. porównawczo Gronkiewicz-Waltz 2018, s. 653–656; Bełdowski, Prokop 2011, s. 33–43; Swaczyna 2017, s. 155–157.

⁵ Por. Mędrzecka 2020, s. 187–208.

⁶ Por. w tej kwestii: Kowalewska 2021, s. 205–296; Szczepańska i in. 2015, s. 53–58; Piłat 2016, s. 139–140; Szewczyk 2018, s. 154.

są wyczerpująco określone przez ustawę i odnoszą się do kondycji finansowej podmiotu i perspektyw na jej poprawę oraz do interesu publicznego (art. 101 ust. 7 ustawy o BFG)⁷.

Celami przymusowej restrukturyzacji, wskazanymi w art. 66 ustawy o BFG, są: po pierwsze, utrzymanie stabilności finansowej, w szczególności przez ochronę zaufania do sektora finansowego i zapewnienie dyscypliny rynkowej; po drugie, ograniczenie zaangażowania funduszy publicznych lub prawdopodobieństwa ich zaangażowania wobec sektora finansowego lub jego poszczególnych podmiotów dla realizacji omawianych celów; po trzecie, zapewnienie kontynuacji realizowanych przez dany podmiot funkcji krytycznych; po czwarte, ochrona deponentów i inwestorów objętych systemem rekompensat; po piąte, ochrona środków powierzonych danemu podmiotowi przez jego klientów⁸. Osiąganie wymienionych celów musi być dokonywane z uwzględnieniem narzucanych przez prawo unijne takich zasad, jak zasada ponoszenia strat w pierwszej kolejności przez akcjonariuszy podmiotu w restrukturyzacji, zasada równego traktowania wierzycieli znajdujących się w tej samej kategorii zaspokajania roszczeń, czy też zasada niepogarszania sytuacji wierzycieli (ang. *no creditor worse off*), gwarantująca, że żaden wierzyciel nie znajdzie się na skutek *resolution* w sytuacji gorszej, niż miałoby to miejsce w razie wystąpienia w tym samym czasie z wnioskiem o ogłoszenie upadłości podmiotu⁹.

Wszczynając przymusową restrukturyzację podmiotu, organ *resolution* dokonuje wyboru jej instrumentów (narzędzi), najbardziej adekwatnych do danego przypadku. Prawo przewiduje zamknięty katalog czterech instrumentów *resolution*, tj. po pierwsze, przejęcie przedsiębiorstwa podmiotu w restrukturyzacji; po drugie, utworzenie instytucji pomostowej; po trzecie, umorzenie lub konwersję zobowiązań podmiotu w restrukturyzacji (tzw. *bail-in*); po czwarte, wydzielenie praw majątkowych (art. 110 ust. 1 ustawy o BFG)¹⁰. Trzeci z wymienionych instrumentów może być zastosowany także bez wszczynania przymusowej restrukturyzacji, natomiast ostatni z nich może być zastosowany tylko łącznie z innym instrumentem.

Wyłącznym organem przymusowej restrukturyzacji w Rzeczypospolitej Polskiej jest – na mocy art. 65 ustawy o BFG – Bankowy Fundusz Gwarancyjny (dalej: Fundusz, BFG), który w toku prac legislacyjnych został uznany za najbardziej odpowiednią jednostkę do realizacji zadań z zakresu *resolution*¹¹. Kompetencje Funduszu normuje

⁷ W literaturze zob. w tej kwestii Bombczyński, Krzanicka 2021, s. 86–94; Szczepańska i in. 2015, s. 45–48; Kozińska 2018, s. 61.

⁸ Szerzej na temat celów przymusowej restrukturyzacji zob. np. Kozińska 2018, s. 57–58; Kowalewska 2019, s. 44–47.

⁹ Zob. Szczęśniak 2017, s. 439 i n.

¹⁰ Zob. Szczęśniak 2018, s. 79–238; Kozińska 2018 s. 69–125; Szczepańska i in. 2015 s. 27–44; Zimmerman, Medyński 2017, s. 100–106. Z opracowań poświęconych poszczególnym instrumentom zob. Szczęśniak 2021, s. 3–18; Chybiński 2020, s. 142–152; Hapka 2017, s. 417 i n.; Borsuk, Klupa 2017, s. 144–166; Burzyńska 2015, s. 429–442; Grzegorzak 2020, s. 22–26; Obzejta 2019.

¹¹ Zob. aprobująco Gronkiewicz-Waltz 2018, s. 657; Fedorowicz 2017, s. 408; Janusz 2013, s. 234. Por. jednak krytycznie Szydło 2016 (1), s. 173–175; zob. też Szustak 2015, s. 100–101.

przede wszystkim (choć nie tylko) ustawa o BFG¹², która m.in. przyznaje Funduszowi prawo do wydawania decyzji w przedmiocie wszczęcia przymusowej restrukturyzacji, wyboru jej instrumentu czy też zawieszenia działalności podmiotu. Prawa strony postępowania w omawianym przedmiocie doznają pewnych ograniczeń w porównaniu do standardowej procedury znanej z Kodeksu postępowania administracyjnego (dalej: k.p.a.), m.in. poprzez brak czynnego udziału strony w postępowaniu czy też wyłączenie zasady dwuinstancyjności – jest to niewątpliwie uzasadnione przedmiotem sprawy i jej znaczeniem dla stabilności finansowej państwa¹³.

Decyzje BFG, o których mowa w art. 101 ust. 7–9 i art. 102 ust. 1 i 4 ustawy o BFG, podlegają kontroli na drodze sądownoadministracyjnej, pod względem zgodności z prawem. Także na tym etapie ustawodawca przewidział modyfikacje klasycznych rozwiązań proceduralnych, przez wzgląd na wagę sprawy. W porównaniu do ogólnych zasad Prawa o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (dalej: p.p.s.a.) obowiązuje krótszy, 7-dniowy, termin na wniesienie skargi do sądu administracyjnego (art. 103 ust. 5 ustawy o BFG)¹⁴, natomiast co do sfery możliwych rozstrzygnięć sądu w razie uwzględnienia skargi, to ogranicza się ona do możliwości stwierdzenia, że decyzja BFG została wydana z naruszeniem prawa (art. 105 ust. 2 ustawy o BFG), co jednak nie eliminuje tego rozstrzygnięcia z obrotu¹⁵.

Przekazanie przez ustawodawcę uprawnień do badania decyzji BFG do kompetencji sądów administracyjnych powoduje, że wszczęcie przymusowej restrukturyzacji samo w sobie właściwie nie generuje roszczeń, które mogłyby zostać skierowane na drogę postępowania cywilnego; zasadę tę w pewnej mierze wyraża art. 164 ustawy o BFG. Dopiero w razie ewentualnego stwierdzenia przez sąd administracyjny wydania decyzji z naruszeniem prawa otwiera się możliwość występowania przeciwko Funduszowi przez sąd powszechny z roszczeniami odszkodowawczymi, w granicach określonych przez art. 105 ust. 4–5 ustawy o BFG. Ponadto, działania BFG mogą stać się podstawą do występowania m.in. przez wierzycieli podmiotu w restrukturyzacji przeciwko Funduszowi z tzw. roszczeniem uzupełniającym, jeśli stosowne oszacowanie wykazałoby, że *resolution* odbyło się z naruszeniem wspomnianej już zasady niepogarszania sytuacji wierzycieli (art. 241–242 ustawy o BFG); ustawodawca uwzględni także odrębny scenariusz ewentualnej odpowiedzialności Funduszu z tytułu czynów niedozwolonych (art. 242 ust. 5 ustawy o BFG)¹⁶. Wreszcie przepisy przewidują szczególną legitymację dla Funduszu do zaskarżania przed sądem powszechnym czynności prawnych podmiotu w restrukturyzacji dokonanych przed

¹² W literaturze obrazowo określono ustawę o BFG jako „konstytucję Funduszu” – tak Szambelańczyk 2020, s. 31.

¹³ Ograniczenia te są aprobowane w piśmiennictwie – zob. Szczęśniak 2018, s. 56 i n.; Chojecka 2019, s. 35.

¹⁴ Tak też NSA w postanowieniu z dnia 11 sierpnia 2020 r., II GZ 221/20; aprobowano Ochocka 2022, s. 269–273; odmiennie lecz błędnie Szczęśniak 2022, s. 114–127; Torończak 2022, s. 378–382.

¹⁵ Zob. aprobowano np. Szczęśniak 2018, s. 60; krytycznie (i nietrafnie) Szydło 2016 (2), s. 11–24 i 28, oraz Derc 2021, s. 225.

¹⁶ Dyskusyjna wydaje się jednak relacja pomiędzy tym przepisem a regulacją art. 105 ust. 4–5 ustawy o BFG; por. Sierakowski [w:] Zawadzka i in. 2017, nb 3 do art. 242 i zawarte tam uwagi.

wszczęciem przymusowej restrukturyzacji z pokrzywdzeniem wierzycieli (art. 172 ust. 2 ustawy o BFG). Niezależnie jednak od powyższego zawężenia dopuszczalności drogi sądowej do ściśle określonych przypadków roszczeń, przymusowa restrukturyzacja istotnie wpływa na szeroko rozumianą sferę postępowania cywilnego, co zostanie wykazane w kolejnych punktach opracowania.

Tytułem uzupełnienia warto wskazać, że od momentu wejścia w życie ustawy o BFG przymusowa restrukturyzacja została wszczęta w Polsce trzykrotnie – dwa razy wobec banków spółdzielczych i raz wobec banku działającego w formie spółki akcyjnej. Informacje na temat tych postępowań dostępne są przede wszystkim na stronie internetowej Funduszu¹⁷.

2. Następstwo procesowe po stronie zajmowanej pierwotnie przez podmiot w restrukturyzacji (art. 176 ust.1, art. 191 ust. 1 i 7 i art. 225 ust. 4 i 8 ustawy o BFG)

Pośród czterech wzmiankowanych w poprzednim punkcie instrumentów przymusowej restrukturyzacji trzy wykazują wspólną cechę, polegającą na tym, że ich zastosowanie wiąże się z sukcesją praw i obowiązków przynależnych pierwotnie podmiotowi w restrukturyzacji na rzecz innego podmiotu. Rezultatem tej sukcesji jest zaś następstwo procesowe m.in. w postępowaniach cywilnych, po stronie zajmowanej dotychczas przez podmiot w restrukturyzacji.

W przypadku instrumentu w postaci przejęcia przedsiębiorstwa odnośną regulację zawiera art. 176 ustawy o BFG. Zgodnie z ustępem 1 tego artykułu, z dniem określonym w decyzji Funduszu, podmiot przejmujący wstępuje w miejsce podmiotu w restrukturyzacji w zakresie przejętych praw majątkowych i zobowiązań, „również w postępowaniach sądowych i administracyjnych”. W przypadku instrumentu w postaci instytucji pomostowej odpowiednikiem powyższej regulacji jest art. 191 ust. 1 ustawy o BFG, aczkolwiek w tym ostatnim przepisie mowa jest już tylko o „postępowaniach sądowych”. Ważnym uzupełnieniem jest tu przepis art. 191 ust. 7 ustawy o BFG, który stanowi, że w: „postępowaniach dotyczących przeniesionego przedsiębiorstwa, wybranych praw majątkowych lub wybranych zobowiązań”, wszczętych przez podmiot w restrukturyzacji i niezakończonych przed dniem doręczenia decyzji, w miejsce podmiotu w restrukturyzacji wstępuje instytucja pomostowa z dniem doręczenia jej tej decyzji. Z kolei w przypadku instrumentu w postaci wydzielenia praw majątkowych kwestię sukcesji reguluje art. 225 ustawy o BFG. Zgodnie z ustępem 4 tego artykułu, z chwilą przeniesienia podmiot zarządzający aktywami wstępuje w prawa i obowiązki podmiotu w restrukturyzacji lub instytucji pomostowej w zakresie nabytych praw majątkowych i związanych z nimi zobowiązań. W odróżnieniu od art. 176 ust. 1 oraz art. 191 ust. 1 norma ta nie zawiera wprawdzie wyraźnej

¹⁷ W literaturze zob. Graca 2021, w szczególności s. 88–91; Stopczyński 2020, s. 81–104; Koleśnik 2020, s. 126–132. Co do przypadków *resolution* w innych państwach członkowskich UE por. Kowalski 2018, s. 1107–1116; Miklaszewska 2017, s. 168–182; Kozińska 2018, s. 61–80; Dynak 2017, s. 139–143.

wzmianki o postępowaniach, jednak już ustęp 8 omawianego artykułu 225 przewiduje, na wzór art. 191 ust. 7, że w: „postępowaniach dotyczących przeniesionych praw majątkowych i zobowiązań”, wszczętych przez podmiot w restrukturyzacji lub instytucję pomostową i niezakończonych przed dniem doręczenia decyzji, w miejsce podmiotu w restrukturyzacji lub instytucji pomostowej wstępuje podmiot zarządzający aktywami, z dniem doręczenia mu decyzji Funduszu – skłania to do wniosku, że również przy tym instrumencie mamy do czynienia z następstwem procesowym¹⁸.

Regulacja przejścia praw i obowiązków zawarta przez ustawodawcę w wymienionych przepisach jest stosunkowo zwięzła, a jednocześnie w kwestiach wprost nieuregulowanych nie zawiera wyraźnych odesłań do innych aktów prawnych. Rodzi to kilka pytań co do szczegółowych aspektów następstwa procesowego na gruncie postępowania cywilnego.

Przede wszystkim powstaje pytanie, czy w każdym z przywołanych przypadków wyłączona jest ogólna zasada z art. 192 pkt 3 Kodeksu postępowania cywilnego (dalej: k.p.c.), zakładająca, że po doręczeniu pozwanemu odpisu pozwu zbycie rzeczy lub prawa objętych sporem nie ma wpływu na dalszy bieg sprawy, zaś nabywca może wejść na miejsce zbywcy tylko za zezwoleniem strony przeciwnej¹⁹. Nie powinno budzić wątpliwości, że zasada z art. 192 pkt 3 k.p.c. nie obowiązuje wszędzie tam, gdzie dochodzi do sukcesji uniwersalnej²⁰, a więc także w przypadkach gdy do podmiotu przejmującego lub instytucji pomostowej przeniesiony zostałby ogół praw i obowiązków podmiotu z restrukturyzacji. W praktyce jednak przeniesienie dokonuje się z wyłączeniami, gdyż jego celem jest najczęściej rozdzielenie „zdrowej” i „chorej” części przedsiębiorstwa;²¹ z kolei instrument w postaci wydzielenia praw majątkowych z samej swej istoty dotyczy jedynie pewnego zakresu stosunków prawnych, w które zaangażowany był podmiot w restrukturyzacji. To sprawia, że nie można kwalifikować omawianych wyżej zdarzeń jako przypadków klasycznej sukcesji uniwersalnej²², czyli takiej, jaka następuje np. przy spadkobranii²³ i która jednoznacznie wyłącza stosowanie zasady z art. 192 pkt 3 k.p.c.

¹⁸ Tak też Sierakowski [w:] Zawadzka i in. 2017, nb 2 do art. 225.

¹⁹ Jest to tzw. podmiotowa stabilizacja postępowania, będąca odstępstwem od zasady aktualności orzekania wyrażonej w art. 316 § 1 k.p.c. – zob. szerzej Mucha 2014, s. 205–211; Jędrzejewska, Weitz [w:] Ereciński 2016, nb 19 do art. 192; Romańska 2011, s. 519–553. Na problem znaczenia art. 192 pkt 3 k.p.c. na tle *resolution* zwrócił uwagę już A. Jakubecki w opinii Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Cywilnego z 7 kwietnia 2015 r. do ministerialnego projektu ustawy o BFG, wątpiąc w zasadność jego wyłączenia (opinia dostępna na stronie: <https://legislacja.rcl.gov.pl/projekt/161376>).

²⁰ Por. obszernie Broniewicz 1971, s. 24–29.

²¹ Zob. art. 174 ust. 1 i art. 188 ust. 1 ustawy o BFG. W literaturze por. Szczęśniak 2018 s. 81–82 i zawarta tam uwaga, że określenie „przejęcie przedsiębiorstwa” może w tym kontekście wprowadzać w błąd; podobnie Chybiński 2020, s. 144; zob. też Szczepańska i in., 2015, s. 29; Obzejta 2019, pkt 1; Grzegorzak 2020, s. 23.

²² Por. wyroki SA w Rzeszowie z 29 grudnia 2021 r. i 27 stycznia 2022 (obydwa pod sygn. I AGa 126/21), w których sukcesji praw dokonującej się na tle art. 176 ust. 1 ustawy o BFG odmówiono charakteru generalnego ze względu na fakt zastrzeżenia przez Fundusz w decyzji możliwości przeniesienia zwrotnego.

²³ W literaturze używa się też określenia „następstwo ogólne”; chodzi tu o sytuację, gdy na podstawie jednego stanu faktycznego następcą prawnym wstępuje w ogół praw i obowiązków majątkowych swego poprzednika – zob. Piątowski 2015, s. 157.

Z drugiej jednak strony, w doktrynie już od wielu lat podnosi się konieczność dostrzeżenia dla potrzeb procesowych tzw. częściowej sukcesji uniwersalnej, mającej miejsce np. przy podziałach spółek kapitałowych i przenoszeniu określonej części dzielonego przedsiębiorstwa na inną spółkę²⁴. Na postulaty te odpowiedział najpierw Sąd Najwyższy, uznając, że tego rodzaju sukcesja pociąga za sobą następstwo procesowe, które nie wymaga zgody strony przeciwnej z art. 192 pkt 3 k.p.c.²⁵, a następnie ustawodawca, wprowadzając w 2018 r. przepis art. 531 § 2¹ Kodeksu spółek handlowych (dalej: k.s.h.), który wprost wyłącza wymóg takiej zgody w odniesieniu do przypadków nabycia w wyniku podziału przez wydzielenie części majątku spółki dzielonej²⁶. Na mocy art. 124c ust. 1 Prawa bankowego dotyczy to również przypadków podziału banków. Co jednak istotne, ustawa o BFG wyłącza wprost w art. 121 pkt 1 lit. a) oraz pkt 2 możliwość stosowania w przymusowej restrukturyzacji art. 124c Prawa bankowego, jak również przepisów tytułu IV działu II k.s.h., w którym mieści się art. 531 § 2¹ k.s.h.²⁷

Mimo przywołanego wyłączenia nie sposób przyjąć, aby zasada z art. 192 pkt 3 k.p.c. mogła pozostawać aktualna w realiach *resolution*, gdyż taki scenariusz prowadziłby do faktycznego paraliżu działań BFG w zakresie przenoszenia w ramach przymusowej restrukturyzacji tych praw i obowiązków, co do których toczą się spory sądowe. Uzależnianie następstwa procesowego w każdej ze spraw od zgody strony przeciwnej wypaczałoby sens całej idei przeniesienia, a tym samym rodziłoby sprzeczność z wymogami prawa UE w zakresie sprawności i szybkości *resolution*²⁸ (zob. w szczególności art. 64 ust. 3 lit. b BRRD, w którym mowa jest o „zastąpieniu we wszelkich postępowaniach”²⁹). Należy w konsekwencji uznać, że już samo użycie przez ustawodawcę w odnośnych przepisach ustawy o BFG kategorycznego sformułowania „wstępuje” jest wyrazem chęci wywołania następstwa procesowego wolnego od warunku zgody strony przeciwnej³⁰, zaś przeniesienie praw i obowiązków, o jakim mowa w tych przepisach, trzeba traktować jako przykład wspomnianego

²⁴ Por. w tej kwestii Stawicka 2014, s. 151–153.

²⁵ Uchwała SN z 8 grudnia 2016 r., III CZP 85/16; wcześniej ten sam pogląd został wyrażony w wyroku SN z 27 marca 2014 r., III CSK 181/13 i postanowieniu SN z 25 kwietnia 2012 r., II CSK 356/11; por. jednak pogląd przeciwny wyrażany np. w wyrokach SN z 11 lutego 2016 r., V CSK 344/15 i z 28 kwietnia 2016 r., V CSK 524/15 oraz w postanowieniu SN z 18 lutego 2009 r., I CZ 7/09. W piśmiennictwie zob. Cudna-Wagner 2008, s. 33–37; Kowalewski, Staszewski 2015, s. 13–14; Tracichleb, Stańkowski 2017, s. 39–40.

²⁶ Zob. Wołodkiewicz 2019, s. 839–841.

²⁷ Przepis art. 531 § 2¹ k.s.h. został wprawdzie wprowadzony później niż art. 121 pkt 1 lit. a) oraz pkt 2 ustawy o BFG, jednak wyłączenie, o którym mowa w tej ostatniej regulacji, wyraźnie dotyczy nadal całego działu II w tytule IV k.s.h.

²⁸ Na temat sprawności operacyjnej jako jednej z zasad *resolution* zob. Szczepańska i in. 2015, s. 24.

²⁹ Por. ang. „substitution (...) in any legal proceedings”; fr. „substitution (...) dans toute procédure judiciaire”.

³⁰ Por. Jędrzejewska, Weitz [w:] Erciński 2016, nb 24–25 do art. 192 i zawarta tam uwaga, że: „inaczej należy traktować te przypadki, w których przejście praw lub obowiązków związanych z przedmiotem procesu następuje w drodze decyzji ustawodawcy”; por. też wyrok SN z 19 grudnia 2013 r., II CSK 206/13, w którym uznano, że obowiązywanie zasady z art. 192 pkt 3 k.p.c. zależy od tego, czy zbycie rzeczy lub prawa jest rezultatem czynności materialnoprawnej stron lub – choćby pośrednio – efektem woli stron. Odmienne jednak Romańska 2011, s. 531–532.

nej już „częściowej” sukcesji uniwersalnej³¹, której procesowe skutki powinny być takie same jak przy „pełnej” sukcesji uniwersalnej. Decydująca jest tu treść decyzji Funduszu, a postanowienia sądu mogą mieć jedynie charakter deklaratoryjny.

Inną istotną kwestią jest pytanie o to, czy do rzeczzonego następstwa procesowego może dojść w każdym stanie sprawy, czy też może jedynie w jakichś granicach czasowych, a jeżeli tak, to w jakich. Punktem wyjścia można znów uczynić porównanie z następstwem procesowym zachodzącym na gruncie art. 192 pkt 3 k.p.c., czyli za zgodą przeciwnika. W literaturze i orzecznictwie często przyjmuje się, że o ile tylko zgoda zostanie udzielona, to następstwo takie jest możliwe na każdym etapie postępowania, włącznie z postępowaniem apelacyjnym i postępowaniem wywołanym wniesieniem nadzwyczajnego środka zaskarżenia³². Przechodząc na grunt ustawy o BFG, należy uznać, że okoliczność, iż do zajścia następstwa procesowego w świetle tej ustawy nie jest potrzebna zgoda przeciwnika, nie powinna w jakiegokolwiek mierze ograniczać czasowej dopuszczalności tego następstwa. Tego rodzaju limitowanie, podobnie jak przy poprzednio omawianym zagadnieniu, stanowiłoby zbyt duże ryzyko dla sprawnego przeprowadzenia całego *resolution*. Koncepcję taką należy zatem odrzucić.

Powyższy brak ograniczeń tworzy z kolei pole do pytania o to, jak należy postrzegać ewentualne czynności procesowe dokonywane w danym postępowaniu przez podmiot w restrukturyzacji już po dacie relewantnej dla zaistnienia następstwa procesowego, zwłaszcza jeżeli sąd w chwili tej czynności nie dysponował jeszcze informacją o *resolution*. Przy pełnej sukcesji uniwersalnej, wiążącej się ze śmiercią strony lub utratą przez nią bytu prawnego, problem ten z natury rzeczy nie zaistnieje, a zatem brak jest w tym obszarze rozwiązań, do których można byłoby się odwołać. Wzorem nie może być również przypadek klasycznej sukcesji syngularnej zachodzącej w toku sprawy, któremu poświęcony jest wspomniany art. 192 pkt 3 k.p.c., gdyż w takim układzie zbywca rzeczy lub prawa zachowuje – na zasadzie podstawienia procesowego – legitymację procesową do momentu ewentualnego wstąpienia nabywcy do procesu, a dopiero po skutecznej zmianie podmiotów postępowanie w stosunku do zbywcy jest umarzone³³. Tymczasem w realiach *resolution*, jak już wspomniano, moment sukcesji materialnoprawnej w zasadzie zbiega się odgórnie z momentem następstwa procesowego. Należy przyjąć, że również wtedy dochodzi do umorzenia postępowania wobec podmiotu w restrukturyzacji. Wszelkie ewentualne czynności podmiotu w restrukturyzacji dokonane po tej chwili muszą być zatem poczytywane jako pozbawione znaczenia procesowego.

³¹ Por. nieco inaczej na tle instrumentu przejęcia przedsiębiorstwa Chybiński 2020, s. 147.

³² Tak np. SN w postanowieniu z 21 czerwca 2007 r., IV CSK 57/07; aprobusz Jędrzejewska, Weitz [w:] Ereciński 2016, nb 19 do art. 192; Kunicki [w:] Góra-Błaszczkowska 2019, nb 20 do art. 192; por. jednak odmiennie SN w postanowieniu z 16 grudnia 2004 r., V CZ 143/04.

³³ Por. Kunicki [w:] Góra-Błaszczkowska 2019, nb 15–17 do art. 192. Umorzenie następuje wówczas z mocy samego prawa (*ex lege*), choć niekiedy zaleca się wydanie deklaratoryjnego postanowienia w tym przedmiocie – zob. Olaś 2016, s. 173 i n.

Z kolei czynności procesowe dokonane przed tą datą przez podmiot w restrukturyzacji bądź wobec niego wiążą następcę procesowego³⁴.

W świetle powyższego sprawne wstąpienie do wszystkich toczących się postępowań stanowi niewątpliwie duże wyzwanie organizacyjne dla następcy prawnego podmiotu w restrukturyzacji i wymaga odpowiedniego przygotowania z jego strony – to samo można jednak powiedzieć o przejęciu od podmiotu w restrukturyzacji obowiązku świadczenia usług bankowych³⁵. Szczególna waga omawianego zagadnienia może ujawniać się w sytuacji, gdy datą zaistnienia następstwa procesowego jest dzień przypadający w trakcie terminu na wniesienie środka zaskarżenia lub dokonanie innej ważnej czynności procesowej. Wydaje się, że uchybienie takiemu terminowi przez następcę procesowego może być – zależnie od okoliczności danego przypadku – konwalidowane za pomocą wniosku o przywrócenie terminu. Komplikacje na tym tle nie mogą być jednak podstawą do jakichkolwiek roszczeń następcy procesowego wobec Funduszu, chyba że co innego wynika z ewentualnej umowy łączącej następcę i Fundusz.

Należy zauważyć, że oprócz przeniesienia w ramach *resolution* praw i obowiązków podmiotu w restrukturyzacji na inny podmiot ustawa o BFG przewiduje również możliwość dokonania tzw. przeniesienia zwrotnego – dotyczy to instrumentów w postaci wydzielenia praw majątkowych (art. 225 ust. 2 ustawy BFG)³⁶, instytucji pomostowej (art. 188 ust. 2 ustawy o BFG) oraz przejęcia przedsiębiorstwa (art. 174 ust. 4 ustawy o BFG – w tym wypadku wymagana jest zgoda podmiotu przejmującego). Należy założyć, że – jakkolwiek ustawodawca nie stwierdza tego wprost – również w tych przypadkach dochodzi do następstwa procesowego i, że ma ono charakter *ex lege*, a jego skuteczność nie jest obwarowana wymogiem zgody przeciwnika procesowego.

Przepisy wymienione w tytule niniejszego fragmentu opracowania zawierają odniesienie do postępowań „administracyjnych” i „sądowych”. Należy uznać, że chodzi tu również o postępowania egzekucyjne, w których podmiot w restrukturyzacji występował jako wierzyciel (por. art. 804¹ k.p.c.). Można natomiast zastanawiać się, czy przymiotnik „sądowe” należy uznawać za obejmujący również postępowania przed sądem polubownym. O ile bowiem nie powinno budzić wątpliwości, że rzeczona sukcesja obejmuje prawa i obowiązki wynikające z bycia stroną zapisu na sąd polubowny³⁷, o tyle niejasne jest, czy na gruncie analizowanych przepisów następ-

³⁴ Por. zgodnie na tle art. 192 pkt 3 k.p.c. Broniewicz 1971, s. 53 i Romańska 2011, s. 551.

³⁵ Przy czym gdy chodzi o przenoszenie obowiązku świadczenia usług bankowych Fundusz ma możliwość wydania decyzji o czasowym zawieszeniu działalności podmiotu w restrukturyzacji (art. 155 ustawy o BFG). Fundusz może również wiążąco wnosić o zawieszenie postępowania w sprawach, w których stroną pozostaje podmiot w restrukturyzacji (zob. pkt 3 niniejszego opracowania), ale nie ma analogicznej kompetencji w odniesieniu do spraw, w których zachodzi następstwo procesowe po stronie zajmowanej pierwotnie przez ten podmiot.

³⁶ Zob. P. Szczęśniak 2018, s. 228 i zawarta tam uwaga, że przeniesienie zwrotne może dokonywać się wielokrotnie.

³⁷ Por. w tej kwestii Weitz 2011, s. 111–127; zob. też Błaszczak, Ludwik 2007, s. 127 i przywoływane tam orzecznictwo dotyczące związania zapisem w przypadku cesji wierzytelności.

stwo procesowe zachodzi w postępowaniach arbitrażowych, które w relewantnej dla przeniesienia dacie są już w toku. W piśmiennictwie z dziedziny arbitrażu problem dopuszczalności następstwa procesowego w ogólności jest rozmaicie postrzegany³⁸. Proponuje się m.in. przyjmowanie zasady zbliżonej do tej, którą na potrzeby procesu cywilnego przewiduje art. 192 pkt 3 k.p.c., zakładający podmiotową stabilizację postępowania, chyba że nabywca wstąpi w miejsce zbywcy, za zgodą przeciwnika³⁹. Skoro tak, to można postawić tezę, że w realiach *resolution* funkcję wzorca, zaczerpniętego dla potrzeb arbitrażu z regulacji dotyczącej postępowania przed sądem powszechnym, powinny pełnić wspomniane normy ustawy o BFG, przewidujące w takim postępowaniu następstwo procesowe z pominięciem wymogu zgody strony przeciwnej. Jeżeli natomiast decyzja BFG zakłada, że prawo lub rzecz objęte zapisem na sąd polubowny albo sporem toczącym się już przed takim sądem pozostają przy podmiocie w restrukturyzacji, wówczas zastosowanie znajdzie regulacja art. 136 ustawy o BFG (zob. pkt 4 *in fine* niniejszego opracowania).

3. Zawieszanie i podejmowanie postępowania rozpoznawczego w sprawach z udziałem podmiotu w restrukturyzacji (art. 176 § 2 k.p.c., art. 477^{7a} k.p.c. i art. 181 § 2 k.p.c.)

W zakresie, w jakim prawa i obowiązki podmiotu w restrukturyzacji nie ulegają przeniesieniu, podmiot w restrukturyzacji pozostaje stroną w postępowaniach sądowych dotyczących tych praw i obowiązków. Tym samym jest on narażony na ryzyko wydania przeciwko niemu wyroków zasądzających, co pogorszyłoby jego sytuację majątkową, a ponadto mogłoby prowadzić do zaspokojenia niektórych jego wierzycieli z pokrzywdzeniem pozostałych, wbrew zasadom *resolution* wynikającym z BRRD. Ustawodawca wyszedł temu problemowi naprzeciw, m.in. wprowadzając do k.p.c. art. 176 ust. 2, który stanowi, że sąd zawiesi na wniosek Funduszu postępowanie, w którym podmiot w restrukturyzacji jest stroną. Nie dotyczy to spraw z zakresu prawa pracy, w których podmiot w restrukturyzacji jest pozwany (art. 477^{7a} k.p.c.). Uzupełnieniem powyższego jest art. 181 § 2 k.p.c., zgodnie z którym sąd, na wniosek Funduszu, podejmie postępowanie, o którym mowa w art. 176 § 2. Regulacja ta stanowi implementację nakazu z art. 86 ust. 3 BRRD, by organy *resolution* miały możliwość „wystąpić do sądu o zastosowanie odroczenia na odpowiedni do wyznaczonego celu okres” w przypadkach gdy jest to „konieczne do skutecznego stosowania” instrumentów przymusowej restrukturyzacji oraz do „skutecznego wykonywania uprawnień” w tym zakresie⁴⁰. Analogiczne

³⁸ Zob. szeroko Weitz 2012, s. 53–70 i przytoczony tam przegląd zapatrywań.

³⁹ *Ibidem*, s. 69–70.

⁴⁰ Nie powinno przy tym budzić wątpliwości, że chodzi o skuteczne wykonywanie uprawnień przysługujących organowi *resolution* (a nie innym podmiotom) i, że chodzi tu o ogół (całościowość) uprawnień przewidzianych dla organu przez przepisy dotyczące przymusowej restrukturyzacji, a nie o ich wybrane sfery. Świadczy o tym brzmienie angielskiej i francuskiej wersji językowej dyrektywy BRRD, gdzie w art. 86 ust. 3 „skuteczne stosowanie instrumentów [przymusowej restrukturyzacji]” oraz „skuteczne wykonywanie uprawnień w zakresie prowadzenia [przymusowej restrukturyzacji]” ujęte jest zbiorczo słowami *effective application of the resolution tools and powers* oraz odpowiednio

rozwiązanie zostało wprowadzone do k.p.a.⁴¹ (art. 97 § 1 pkt 5 oraz § 3) i do p.p.s.a.⁴² (art. 124 § 4).

Wniosek Funduszu o zawieszenie postępowania ma dla sądu charakter wiążący. Jest to przypadek rzadki w skali polskiej ustawy procesowej, jednak nie wyjątkowy, gdyż instytucja obligatoryjnego zawieszenia postępowania na wniosek jest obecna w k.p.c. od początku jego obowiązywania, o czym świadczy treść art. 176 k.p.c. w jego pierwotnym brzmieniu (zawarta obecnie w § 1 tegoż artykułu, dotyczącym spraw spadkowych) i jako taka nigdy nie budziła poważnych wątpliwości w judykaturze ani w doktrynie. Także na tle art. 176 § 2 k.p.c. obligatoryjny charakter zawieszenia postępowania na wniosek Funduszu jest powszechnie akceptowany w literaturze⁴³ i niekwestionowany w orzecznictwie⁴⁴. Jest bowiem jasne, że mechanizm ochrony majątku podmiotu w restrukturyzacji może działać sprawnie tylko przy założeniu, że Fundusz, jako organ *resolution*, będzie miał zagwarantowany odpowiedni poziom sprawczości swoich działań. Wszelkie osłabianie obligatoryjnego charakteru zawieszenia poprzez uzależnianie możliwości zawieszenia postępowania od przeprowadzenia *in casu* przez sąd analizy, czy w danej sprawie zawieszenie jest rzeczywiście niezbędne i konieczne, prowadziłyby do ograniczania mechanizmów ochrony majątku podmiotu w restrukturyzacji. W praktyce oznaczałoby to poddanie pod ocenę sądów powszechnych zasadności poczynań Funduszu podejmowanych w toku przymusowej restrukturyzacji, co należy uznać za niedopuszczalne, skoro w świetle ustawy o BFG ocena taka stanowi wyłączną kompetencję sądów administracyjnych. Konsekwentnie, redagując brzmienie art. 176 § 2 k.p.c., ustawodawca ograniczył sferę obowiązków sądu powszechnego rozpoznającego wniosek Funduszu do odnotowania faktu wszczęcia przymusowej restrukturyzacji (co do wykazywania tej okoliczności zob. pkt 5 niniejszego opracowania), bez potrzeby analizowania jej zasadności. Jak wynika z uzasadnienia do projektu od-

---

la bonne application des instruments et des pouvoirs de resolution. Por. art. 124 § 4 p.p.s.a. i sformułowanie „w przypadku gdy jest to niezbędne do prawidłowego prowadzenia przymusowej restrukturyzacji, w tym zastosowania instrumentów przymusowej restrukturyzacji”.

⁴¹ Krytycznie co do umieszczenia tej regulacji w k.p.a. zamiast w ustawie o BFG A. Wróbel [w:] M. Jaśkowska, M. Wilbrandt-Gotowicz, A. Wróbel, *Komentarz aktualizowany do Kodeksu postępowania administracyjnego*, Lex/el 2022, nb 9 do art. 97.

⁴² W tym przypadku ustawodawca dodał wprawdzie wyraźne zastrzeżenie, o którym mowa w przyp. 40 *in fine* powyżej, jednak należy zająć stanowisko, że ocena kryterium „niezbędności” należy do Funduszu, podobnie jak w postępowaniu cywilnym.

⁴³ Zob. Jakubecki [w:] Wiśniewski 2021, nb 5 do art. 176; Rudkowska-Ząbczyk [w:] Marszałkowska-Krześ 2021, nb 3 do art. 176; Stefańska [w:] Manowska 2021, nb 5 do art. 176; Laskowska-Hulisz [w:] Marciniak 2019, nb 15 do art. 176; Flaga-Gieruszyńska [w:] Zieliński 2022, nb 1 do art. 176; Kaczyński [w:] Góra Błaszczkowska, 2019, nb 8 do art. 176.

⁴⁴ Zob. np. postanowienie SA w Warszawie z 16 lutego 2022 r., V ACz 666/21 (niepubl.), w którego uzasadnieniu stwierdzono, że przepis art. 176 § 2 k.p.c. „jest kategoryczny i nie pozostawia sądowi żadnej swobody jurysdykcyjnej”. Zob. także postanowienie SA w Warszawie z 3 marca 2022 r., V ACz 809/21 (niepubl.), w którego uzasadnieniu stwierdzono, że „obligatoryjny charakter instytucji zawieszenia na wniosek właściwego podmiotu skutkuje niedopuszczalnością dokonywania przez sąd własnej oceny warunków zawieszenia pod kątem, czy istniały podstawy do wydania decyzji o wszczęciu postępowania restrukturyzacyjnego”.

nośnej ustawy nowelizacyjnej, celem wprowadzenia omawianej normy do Kodeksu była: „stabilizacja sytuacji prawnej podmiotu w restrukturyzacji i umożliwienie przygotowania i zastosowania narzędzi przymusowej restrukturyzacji”⁴⁵. Cel ten niewątpliwie udało się osiągnąć⁴⁶.

Użyte przez ustawodawcę w art. 176 § 2 k.p.c. określenie „postępowanie, w którym podmiot w restrukturyzacji jest stroną” musi być interpretowane szeroko i dotyczyć ogółu postępowań o charakterze rozpoznawczym i to niezależnie od etapu sprawy⁴⁷ (włącznie z postępowaniem przed Sądem Najwyższym). Nie chodzi zatem tylko o sprawy rozpoznawane w procesie, ponieważ na podstawie art. 13 § 2 k.p.c. omawiana regulacja znajdzie zastosowanie także w postępowaniu nieprocesowym, w którym podmiot w restrukturyzacji będzie wnioskodawcą lub uczestnikiem. Nie można wykluczyć także zastosowania art. 176 § 2 k.p.c. w postępowaniu pojednawczym (zob. też co do arbitrażu pkt 4 *in fine* niniejszego opracowania). Posłużenie się określeniem „strona” wskazuje, że – z wyjątkiem sytuacji z art. 477^{7a} k.p.c. – nie ma znaczenia, czy podmiot w restrukturyzacji występuje w danym procesie po stronie powodowej czy pozwanej, w tym choćby tylko jako jeden z kilku współuczestników (aczkolwiek w tym ostatnim wypadku możliwe jest zawieszenie częściowe, zależnie od tego, jaki rodzaj współuczestnictwa wchodzi w grę⁴⁸). Wydaje się natomiast, że przepis nie obejmuje przypadków, gdy podmiot w restrukturyzacji jest tylko interwenientem ubocznym.

Należy wyraźnie zaznaczyć, że mimo wszczęcia *resolution* i wykonywania przez Fundusz przewidzianych prawem kompetencji wobec podmiotu w restrukturyzacji, w tym także w zakresie bieżącego zarządzania jego sprawami (art. 113 ust. 1–2 ustawy o BFG), podmiot ten zachowuje osobowość prawną, wskutek czego to on pozostaje stroną zawieszono postępowania⁴⁹. W żadnym wypadku stroną postę-

⁴⁵ Zob. uzasadnienie do projektu ustawy o BFG, druk nr 215 VIII kadencji.

⁴⁶ O tym, że rozwiązanie zakładające swobodę Funduszu w zakresie decydowania o złożeniu wniosku jest trafne, świadczą wypowiedzi w literaturze. W szczególności podkreśla się, że sąd rozpoznający wniosek nie ma obowiązku weryfikować trafności wydanej przez Fundusz decyzji – tak Laskowska-Hulisz [w:] Marciniak 2019, nb 15 do art. 176. Wskazuje się również, że zawieszenie: „może okazać się konieczne ze względu na potencjalne sposoby (instrumenty) restrukturyzacji, które mogą być zastosowane w stosunku do strony procesu” oraz że: „ocena zasadności zawieszenia w konkretnym przypadku pozostawiona jest Bankowemu Funduszowi Gwarancyjnemu, od którego wniosku zależy wydanie przez sąd postanowienia o zawieszeniu procesu” – tak Jakubecki [w:] Wiśniewski 2021, nb 5 do art. 176. Podobnie na tle k.p.a. Kędziora 2017, nb 14 do art. 97.

⁴⁷ Za niecelową należałoby jednak uznać próbę zawieszenia postępowania wywołanego wniesieniem przez stronę zażalenia na postanowienie o uwzględnieniu wniosku Funduszu o zawieszenie postępowania – w ten sposób Fundusz hamowałby możliwość uprawomocnienia się korzystnego z punktu widzenia celów *resolution* postanowienia sądu pierwszej instancji.

⁴⁸ Na temat dopuszczalności zawieszenia wobec części współuczestników por. Laskowska-Hulisz [w:] Marciniak 2019 (1), nb 12 do art. 174; zob. też postanowienie SN z 13 listopada 1974 r., II CZ 195/74.

⁴⁹ Podstawą do zawieszenia postępowania nie może być zatem przepis art. 174 § 1 pkt 2 k.p.c. (co zdarza się w praktyce), gdyż w istocie nie dochodzi do braków w składzie organów w rozumieniu tego przepisu, a w każdym razie podmiot nie traci możliwości działania; nietrafnie zatem w tym kontekście Stefańska [w:] Manowska 2021, nb 10 do art. 176, która upatruje przesłanki do zawieszenia postępowania w fakcie rozwiązania zarządu podmiotu w restrukturyzacji, podczas gdy rzeczywistą przesłanką jest potrzeba ochrony majątku tego podmiotu przed uszczupleniami oraz ekonomia procesowa.

powania nie staje się Fundusz⁵⁰, w szczególności nie jest on współuczestnikiem po stronie podmiotu w restrukturyzacji ani jego następcą procesowym, nawet mimo zasadniczego wygaśnięcia kompetencji dotychczasowych organów podmiotu i wykonywania ich przez Fundusz (w tym także przez ustanowionego w tym celu administratora lub pełnomocników – art. 114 ust. 1 ustawy o BFG). Fundusz natomiast, jako podmiot składający wniosek o zawieszenie postępowania, staje się *sui generis* uczestnikiem postępowania⁵¹ – jeżeli nie głównego (w sprawie), to przynajmniej wypadkowego⁵² (incydentalnego). Powinien być on zatem informowany o rozstrzygnięciu w przedmiocie złożonego przez siebie wniosku, a ponadto przysługuje mu legitymacja do zaskarżenia takiego rozstrzygnięcia zażaleniem, tudzież otrzymania odpisu zażalenia wniesionego w tym przedmiocie przez stronę oraz do złożenia odpowiedzi na takie zażalenie⁵³.

Przepis nie wymaga sprecyzowania we wniosku okresu, na jaki miałyby zostać zawieszono postępowanie, jednak dla dobra celów *resolution* wskazane jest, aby Fundusz takiego sprecyzowania dokonał. Za najbardziej optymalne (i nastroczające najmniej komplikacji) wypada uznać rozwiązanie zakładające zawieszenie postępowania na okres do momentu zakończenia przymusowej restrukturyzacji (co do unormowania tego momentu zob. art. 122 ustawy o BFG). Z samej specyfiki i istoty *resolution* wynika bowiem to, że potrzeba ochrony majątku podmiotu w restrukturyzacji przed uszczupleniami pozostaje aktualna właściwie przez cały czas jej trwania. Przepis nie precyzuje również, czy zawieszenie ma mieć skutek od momentu wydania postanowienia czy też ma działać z mocą wsteczną, tj. od momentu wszczęcia przymusowej restrukturyzacji lub ewentualnie od daty złożenia wniosku – w praktyce sądy wykazują w tej kwestii różne podejścia. Co istotne, tak długo jak trwa przymusowa restrukturyzacja, postępowanie może zostać podjęte tylko na wniosek (wiązący) Funduszu, zgodnie z art. 181 § 2 k.p.c. Bezcelowe jest zatem kierowanie do sądu wniosków w tym przedmiocie przez stronę, nawet jeśli zawieszenie trwa dłuższy okres, np. kilka czy kilkanaście miesięcy⁵⁴. Długotrwałość zawieszenia nie stanowi nigdy podstawy do umorzenia postępowania i nie narusza prawa strony do sądu i rzetelnego procesu, jako że jest każdorazowo podyktowana

⁵⁰ Por. na tle art. 97 § 1 pkt 5 k.p.a. P. Przybysz, *Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz*, Warszawa 2021, nb 9 do art. 97.

⁵¹ W szczególności wątpliwe jest, aby BFG mógł być postrzegany w procesie jako „osoba trzecia” w doktrynalnym rozumieniu tego pojęcia, gdyż zazwyczaj obejmuje ono podmioty zajmujące w sprawie własne stanowisko merytoryczne – por. Dróżdż-Chmiel 2019, s. 77–78; Ryłski [w:] Markiewicz, Torbus 2014, s. 105–109.

⁵² Zob. w tej kwestii zagadnienie prawne przedłożone do rozstrzygnięcia Sądowi Najwyższemu (III CZP 107/22) przez SA w Warszawie (postanowienie z 8 marca 2022 r., V ACz 668/21).

⁵³ Jest to logicznym następstwem założenia ustawodawcy, że zażalenie – w przeciwieństwie do apelacji – przysługuje również innym niż strony osobom, których skarżone postanowienie dotyczy (np. świadkom, biegłym).

⁵⁴ Por. np. postanowienie SO w Warszawie z 23 lutego 2022 r., XXV C 362/19 (niepubl.) o odmowie podjęcia postępowania zawieszono na mocy art. 176 § 2 k.p.c.; w zasadniczych powodach rozstrzygnięcia wskazano, że aby w ogóle rozważyć kwestię naruszenia prawa do sądu, „termin zawieszenia postępowania musiałby liczyć się raczej w latach niż w miesiącach” i zauważono, że „również w przypadku ewentualnego ogłoszenia upadłości pozwanego, postępowanie uległoby zawieszeniu”.

niekwestionowaną potrzebą ochrony interesów ogółu wierzycieli podmiotu w restrukturyzacji, zaś z samej istoty zawieszenia postępowania wynika, że nie zamyka ono stronie drogi do uzyskania rozstrzygnięcia, a skutki wytoczonego przez nią powództwa pozostają w mocy⁵⁵. Co więcej, w doktrynie jeszcze na tle przedwojennego k.p.c. wskazywano, że możliwe jest „zawieszenie postępowania z uwagi na czasową ochronę dłużnika w interesie publicznym”⁵⁶.

Z chwilą zakończenia *resolution* podmiot w restrukturyzacji traci swój dotychczasowy status, co sprawia, że zanika pole do stosowania przepisów zarówno art. 176 § 2 k.p.c., jak i art. 181 § 2 k.p.c. Oznacza to, że dalszy przebieg postępowania będzie podlegał zasadom ogólnym. Należy tu przede wszystkim wyróżnić dwa scenariusze, w zależności od tego, czy w stosunku do podmiotu w restrukturyzacji miałyby zostać wydane postanowienie o ogłoszeniu upadłości, czy też miałyby zostać przeprowadzona procedura likwidacji. W pierwszym z wymienionych wypadków zastosowanie znajdzie najpierw regulacja art. 174 § 1 pkt 4 k.p.c.⁵⁷ i art. 180 § 1 pkt 5 lit. b) k.p.c., dalszy zaś przebieg sprawy będzie pozostawał już w gestii stron, oczywiście z ograniczeniami wynikającymi z Prawa upadłościowego, zwłaszcza z art. 144 ust. 1 i 2 oraz 145 ust. 1 tej ustawy. W drugim z wymienionych wypadków, zgodnie z art. 231 ust. 1 ustawy o BFG, będą obowiązywać generalnie zasady normujące likwidację spółek handlowych, z zastrzeżeniami wymienionymi w tym przepisie. Oznacza to, że kwestia spłaty zobowiązań, włącznie z zobowiązaniami dochodzonymi na drodze sądowej, będzie zasadniczo podlegać reżimowi przewidzianemu w k.s.h., z uwzględnieniem art. 230–233 ustawy o BFG.

4. Wpływ na postępowanie zabezpieczające i postępowanie egzekucyjne oraz postępowanie przed sądem polubownym (art. 135 i art. 136 ustawy o BFG)

Uzupełnieniem omówionych wyżej przepisów k.p.c., mających na celu ochronę majątku podmiotu w restrukturyzacji w sferze postępowania rozpoznawczego, jest regulacja ustawy o BFG poświęcona postępowaniom zabezpieczającemu i egzekucyjnemu (art. 135) oraz arbitrażowemu (art. 136). Łącznie tworzą one reżim mający zapobiegać uszczuplaniu tego majątku ze szkodą dla ogółu wierzycieli. Rozwiązania te są częściowo (choć nie zawsze trafnie) wzorowane na regulacjach Prawa upadłościowego (dalej: pr.up.) i Prawa restrukturyzacyjnego (dalej: pr.restr.). W pierwszym z wymienionych artykułów ustawodawca zdecydował, że wszczęcie *resolution* powoduje niedopuszczalność wszczynania w stosunku do podmiotu w restrukturyzacji nowych postępowań zabezpieczających i egzekucyjnych, zaś postępowania

⁵⁵ Por. Laskowska 2009, s. 38–40.

⁵⁶ Zob. Waligórski 1948, s. 316.

⁵⁷ Zob. na tle upadłości strony w trakcie procesu Hrycaj 2016, s. 7–15; Jakubecki [w:] Ereciński i in. 2016, s. 181–203; Machowska, s. 1081–1091; Mrówczyński 2016, s. 32–52; Mrówczyński 2014, s. 55–73.

pozostające w toku skierowane do majątku podmiotu w restrukturyzacji podlegają umorzeniu (z wyjątkiem wąskiego katalogu sytuacji przewidzianych w ust. 5).

W odniesieniu do sfery postępowania zabezpieczającego brzmienie art. 135 ustawy o BFG oznacza stworzenie wyjątku od zasady z art. 730 § 1 k.p.c., zakładającej, że udzielenia zabezpieczenia można żądać w każdej sprawie cywilnej podlegającej rozpoznaniu przez sąd lub sąd polubowny (w tym także podczas zawieszenia postępowania, zgodnie z art. 179 § 3 k.p.c.). Ewentualny wniosek o udzielenie zabezpieczenia będzie w takiej sytuacji podlegał odrzuceniu, jednak na postanowienie w tym przedmiocie będzie przysługiwało zażalenie, na zasadzie ogólnej z art. 741 § 1 k.p.c.⁵⁸ Skutek blokujący dotyczy niewątpliwie postępowań zabezpieczających na etapie rozpoznawczym, zaś względy celowościowe przemawiają za uznaniem, że chodzi także o etap wykonawczy⁵⁹. Niejednoznacznie przedstawia się natomiast kwestia umorzenia postępowania zabezpieczającego pozostającego w toku; po pierwsze, nie jest jasne, czy umorzenie ma następować *ex lege*⁶⁰, czy też na podstawie postanowienia (co rzutuje na kwestię zaskarżalności); po drugie, trudno wyznaczyć zakres skutków takiego umorzenia, zwłaszcza, że k.p.c. nie operuje wprost pojęciem „umorzenie postępowania zabezpieczającego”, zaś w Prawie upadłościowym i Prawie restrukturyzacyjnym nazewnictwo w analogicznym obszarze jest niespójne⁶¹. Luką wydaje się być w szczególności nieuregulowanie kwestii zabezpieczeń prawomocnie udzielonych i wykonanych (co oznaczałoby, że postępowanie nie jest już w toku⁶²) jeszcze przed wszczęciem przymusowej restrukturyzacji. Z jednej bowiem strony, nawet jeśli nie dojdzie do zawieszenia postępowania rozpoznawczego i zapadnie wyrok zasądający, to i tak zaspokojenie z zabezpieczenia nie będzie możliwe z uwagi na ogólny zakaz prowadzenia egzekucji. Z drugiej strony można zastanawiać się, czy powinien następować upadek takiego zabezpieczenia, skoro brak wszczęcia egzekucji wynika z mocy prawa, nie zaś z bierności wierzyciela, a jeżeli tak, to kiedy i na jakiej podstawie upadek ten miałby nastąpić⁶³.

⁵⁸ Por. Muliński [w:] Jankowski 2019, nb 1 do art. 741 i zawarta tam uwaga o objęciu zakresem art. 741 § 1 k.p.c. postanowienia o odrzuceniu wniosku.

⁵⁹ Por. art. 136 ust. 4 pierwotnego projektu ustawy, w którym zakładano wprost, że: „po wszczęciu postępowania przymusowej restrukturyzacji nie jest dopuszczalne wykonanie wydanego przed jego wszczęciem postanowienia o zabezpieczeniu roszczenia wynikającego z wierzytelności w stosunku do podmiotu w restrukturyzacji”.

⁶⁰ Tak Sierakowski [w:] Zawadzka i in., 2017, nb 1 do art. 135.

⁶¹ O „umorzeniu postępowań zabezpieczających z mocy prawa” mowa jest, co prawda, w art. 170 pr.restr. dotyczącym skutków zatwierdzenia układu, jednak już w art. 146 ust. 3 pr.up. dotyczącym skutków ogłoszenia upadłości mowa jest jedynie o „niedopuszczalności wykonania zabezpieczenia” i jego „zarządzenia”. Należy ponadto pamiętać, że w obu tych przypadkach – w odróżnieniu od przypadku z art. 135 ust. 1 ustawy o BFG – podstawą do zmiany sytuacji procesowej wierzycieli jest postanowienie sądu, a nie decyzja administracyjna.

⁶² Por. jednak Walasik [w:] Jakubecki 2016, s. 673–674 i zawarta tam ogólna uwaga, że postępowanie zabezpieczające w stadium wykonawczym „co do zasady musi być prowadzone przez cały okres, w którym zabezpieczenie obowiązuje”.

⁶³ Por. art. 136 ust. 1 pierwotnego projektu ustawy, w którym zakładano wprost, że: „zabezpieczenia udzielone przeciwko podmiotowi w restrukturyzacji upadają”. Tezę o upadku udzielonych zabezpieczeń stawia Piłat 2016, s. 136.

Mocno dyskusyjne jest również, czy zajęte w ramach uprzedniego zabezpieczenia środki i prawa podmiotu w restrukturyzacji (np. prawa do rzeczy, dla których sąd ustanowił zakaz zbywania), tudzież sumy zabezpieczenia złożone przez obowiązującego na rachunek depozytowy Ministra Finansów, można *de lege lata* postrzegać jako majątek podlegający w ramach *resolution* przeniesieniu na podmiot przejmujący, bądź instytucję pomostową, jeśli rzeczono obciążenia lub sumy zabezpieczały roszczenia nieobjęte w świetle decyzji przeniesieniem, a postępowania rozpoznawcze dotyczące tych roszczeń pozostają w toku (choćby były zawieszony)⁶⁴. Generalnie wydaje się, że jeżeli decyzja Funduszu miałaby mieć moc uchylecia wszystkich skutków uprzedniego prawomocnego postanowienia sądu o udzieleniu zabezpieczenia, to dla uniknięcia wątpliwości powinno to wynikać wprost z przepisu; *de lege lata* można z przekonaniem mówić tylko o wspomnianej „technicznej” niemożności skorzystania z zabezpieczenia, z uwagi na zakaz prowadzenia egzekucji – nie wyjaśnia to jednak, co ostatecznie ma stać się z takim zabezpieczeniem i kiedy⁶⁵.

W odniesieniu do sfery postępowania egzekucyjnego przewidziano zasadniczo rozwiązania analogiczne jak wobec postępowania zabezpieczającego, tj. obowiązek umorzenia postępowań egzekucyjnych pozostających w toku⁶⁶ i niedopuszczalność wszczynania nowych. Oprócz tego ustawodawca pochylił się jednak także – na wzór art. 146 ust. 2–2a pr.up. – nad problemem sum, które zostały już wyegzekwowane, lecz jeszcze nie wydano ich wierzycielowi (art. 135 ust. 3 ustawy o BFG). Podobnie gdy chodzi o kwestię przysądzenia własności nieruchomości, w ustępie 2 zastosowano rozwiązanie znane z art. 146 ust. 1 zd. 3 pr.up. Poza tymi szczególnymi sytuacjami *resolution* wywołuje dla sfery postępowań egzekucyjnych generalny efekt blokujący. Wniosek o wszczęcie egzekucji w warunkach *resolution* będzie zatem skutkował wydaniem postanowienia o umorzeniu postępowania z uwagi na niedopuszczalność egzekucji, zaś wierzycielowi będzie przysługiwać skarga na czynność komornika, ewentualnie zażalenie. Ponadto, w odróżnieniu od sfery postępowań

⁶⁴ Objęcie przeniesieniem oznaczałoby, że aktywa te nie trafią do masy upadłości, choć zabezpieczały roszczenia wierzycieli docelowej masy. Por. na tle art. 170 pr.restr. Zimmerman 2022, nb 1 do art. 170 pr.restr. i zawarta tam uwaga, że: „postępowania zabezpieczające i egzekucyjne ulegają z mocy prawa umorzeniu, a co za tym idzie – organy egzekucyjne mają obowiązek zwrócić dłużnikowi te prawa majątkowe, w tym środki pieniężne, które zostały zajęte lub przekazane do depozytów sądowych, a niewydane wierzycielom”.

⁶⁵ Konsekwencją założenia o trwaniu zabezpieczenia ustanowionego prawomocnie na majątku podmiotu w restrukturyzacji przed wszczęciem *resolution* musiałyby być w teorii dopuszczenie prowadzenia postępowań zabezpieczających o charakterze postrozpoznawczym, tj. takich, których przedmiotem nie jest wykonanie zabezpieczenia, lecz np. jego zmiana lub uchYLECIE; sens ich prowadzenia byłby wszak znikomy, jeżeli uprawniony i tak nie może uczynić z zabezpieczenia realnego użytku.

⁶⁶ W piśmiennictwie wyrażono pogląd, jakoby użycie w art. 135 ust. 1 ustawy o BFG słów „do majątku podmiotu w restrukturyzacji” powodowało, że zakresem przepisu objęte mogą być również postępowania przeciwko osobom trzecim, np. ze skargi pauliańskiej – tak Sierakowski [w:] Zawadzka i in. 2017, nb 2 do art. 135. Z pewnością nie może to jednak dotyczyć majątku przejmowanego w ramach *resolution* – trudno bowiem wskazać powody, dla których odpowiedzialność następcy prawnego za przejmowane od podmiotu w restrukturyzacji zobowiązania miałyby być ograniczana pod względem rzeczowym poprzez wyłączenie spod egzekucji majątku przejmowanego od tegoż podmiotu.

zabezpieczających, nie ma wątpliwości, że umorzenie postępowania egzekucyjnego wszczętego jeszcze przed *resolution* pociąga za sobą, na zasadach ogólnych, uchylene dokonanych czynności egzekucyjnych (art. 826 k.p.c.). Dyskusyjny może być jedynie charakter takiego umorzenia; w piśmiennictwie wysunięto pogląd, że dokonuje się ono z mocy samego prawa⁶⁷, jednakże teza ta nasuwa zastrzeżenia o charakterze systemowym⁶⁸. Niezależnie od omawianego przepisu, należy zwrócić uwagę także na art. 221 ustawy o BFG, który w odniesieniu do przypadków zastosowania instrumentu umorzenia lub konwersji zobowiązań przewiduje, że z chwilą wpisu do rejestru podwyższenia lub obniżenia kapitału zakładowego podmiotu w restrukturyzacji ulegają umorzeniu postępowania zabezpieczające i egzekucyjne prowadzone przeciwko temu podmiotowi w celu zaspokojenia wierzytelności objętych umorzeniem lub konwersją zobowiązań, a tytuły wykonawcze lub egzekucyjne, które stanowiły podstawę do prowadzenia takich postępowań, tracą wykonalność⁶⁹. Należy zakładać, że ta regulacja zaktualizuje się w razie uruchomienia omawianego instrumentu bez równoczesnego wszczynania *resolution*⁷⁰, w przeciwnym bowiem razie podstawą dla umorzenia powinien być art. 135 ustawy o BFG.

Gdy chodzi natomiast o sferę arbitrażu, to art. 136 ustawy o BFG przewiduje dwie grupy rozwiązań. Pierwsza z nich dotyczy przypadków, gdy spór jest objęty zapisem na sąd polubowny, ale nie doszło jeszcze do wszczęcia postępowania (ust. 1–4). W takiej sytuacji możliwe jest odstąpienie od zapisu na sąd polubowny, jeżeli dochodzenie roszczenia „utrudniałoby przymusową restrukturyzację”. Odstąpienie powoduje, że zapis traci moc. Jest to w istocie niemal dokładna kopia regulacji z art. 147a Prawa upadłościowego, do tego stopnia, że słowo „syndyk” zastąpiono słowem „Fundusz”; brzmienie to należy w rezultacie uznać za błędnie zredagowane, gdyż skoro podmiot w restrukturyzacji zachowuje osobowość prawną, to oświadczenie o odstąpieniu powinien składać on sam, a nie Fundusz. Należy odnotować, że skutek w postaci „utrąty mocy” przez zapis na sąd polubowny, który w przeszłości był łączony przez ustawodawcę już z samym faktem ogłoszenia upadłości, był przedmiotem krytyki w doktrynie postępowania arbitrażowego⁷¹; krytyka ta może pozostawać przynajmniej częściowo aktualna na gruncie ustawy

⁶⁷ Zob. przyp. 60; tak też Piłat 2016, s. 136.

⁶⁸ Przedstawiane w doktrynie katalogi przypadków umorzenia postępowania egzekucyjnego *ex lege* obejmują tylko takie sytuacje, w których przepis wyraźnie i wprost wskazuje, że umorzenie następuje z mocy prawa – zob. np. Jagieła 2014, s. 17–43; Marciniak 2019 (2), s. 299; Studzińska 2019, s. 229–230; Misztal-Konecka 2019, s. 379–380; Brulińska 2009, s. 160. Przy założeniu, że *de lege lata* umorzenie z art. 135 ust. 1 ustawy o BFG nie dokonuje się z mocy samego prawa, lecz z mocy postanowienia organu egzekucyjnego, wierzycielowi będzie przysługiwać skarga na czynność komornika (art. 767 k.p.c.), lub zażalenie (art. 828 k.p.c.).

⁶⁹ Por. art. 222 ust. 2 pierwotnego projektu ustawy, w którym zakładano wprost, że w omawianym przypadku „umorzenie postępowań egzekucyjnych i zabezpieczających następuje z mocy prawa”. Co do problematyki „utrąty wykonalności”, odpowiednie zastosowanie znajdą uwagi czynione w literaturze pod adresem podobnej regulacji z art. 170 ust. 3 pr.restr.

⁷⁰ Por. jednak Szczęśniak 2018, s. 205 i zawarta tam uwaga, że omawiany przepis wchodzi w grę w przypadku „zastosowania umorzenia lub konwersji zobowiązań jako środka prawnego przymusowej restrukturyzacji”.

⁷¹ Zob. Ereciński, Weitz 2008, s. 162. Por. też Kruczalak-Jankowska 2011, s. 129–134.

o BFG. Z kolei, gdy chodzi o postępowania przed sądem polubownym, które w dacie wszczęcia *resolution* pozostają już w toku, to art. 136 ust. 5 ustawy o BFG zakłada w takim wypadku odpowiednie stosowanie art. 176 § 2 oraz art. 181 § 2 k.p.c., czyli regulacji dającej Funduszowi prawo składania wiążących wniosków o zawieszenie lub podjęcie postępowania. Wydaje się, że w praktyce efektywność tego rozwiązania może ograniczać się do przypadków, gdy sąd polubowny ma siedzibę w Polsce (por. art. 1154 k.p.c.), aczkolwiek ewentualne zignorowanie wniosku BFG przez zagraniczny sąd polubowny z dużym prawdopodobieństwem może wywołać negatywne skutki dla możliwości uznania wyroku tego sądu polubownego w kraju⁷².

5. Przymusowa restrukturyzacja a podstawa faktyczna rozstrzygnięcia w sprawie cywilnej

Ustawa o BFG nakłada na Fundusz obowiązki w zakresie publikacji decyzji o wszczęciu przymusowej restrukturyzacji lub informacji o przyczynach i skutkach jej wszczęcia (art. 109 ust. 1). Powoduje to, że w zakresie, w jakim fakt wszczęcia przymusowej restrukturyzacji, tudzież okoliczności wynikające wprost z treści rozstrzygnięcia Funduszu (np. zakres przeniesienia praw i obowiązków), mają znaczenie dla podstawy faktycznej rozstrzygnięcia w sprawie cywilnej, powinno się je traktować w świetle k.p.c. co najmniej jako fakty, o których informacja jest powszechnie dostępna, jeżeli nie jako fakty powszechnie znane (art. 228 § 1 i 2 k.p.c.). W praktyce często jednak zdarza się, że sądy rozpoznające takie sprawy wzywają Fundusz do przedłożenia odpisu decyzji⁷³. W razie złożenia odpisu będzie miał on status dokumentu urzędowego w rozumieniu art. 244 k.p.c., co jednak nie zmienia tego, że okoliczności wynikające z treści decyzji, wobec której uczyniono zadość obowiązkowi publikacji z art. 109 ust. 1 ustawy o BFG, w ogóle nie powinny być postrzegane jako wymagające wykazania za pomocą dowodowych środków ustalenia.

Za tezę o przynajmniej częściowo notoryjnym charakterze omawianych okoliczności może przemawiać również brzmienie przepisów z zakresu postępowania rejestrowego, które nakazują sądowi rejestrowemu dokonywanie z urzędu wpisów do KRS o wszczęciu *resolution* czy też o ustanowieniu administratora (art. 45 ust. 1c ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym). Znaczenie tych wpisów jest czysto deklaratoryjne, a rola Funduszu ogranicza się do przekazania sądowi informacji (por. art. 116 i 114 ust. 6 ustawy o BFG). Mniej jednoznacznie przedstawiają się natomiast regulacje ustawy o BFG dotyczące postępowania wieczystoksięgowego oraz postępowania w przedmiocie wpisu praw do rejestru, które stanowią, że w razie przejścia odnośnych praw na instytucję pomostową (art. 191 ust. 4), podmiot przejmujący (176 ust. 5), bądź podmiot zarządzający aktywami (art. 225 ust. 6), ujawnienie przejścia

⁷² Por. na tle kontekstu upadłościowego Rodziejewicz 2011, s. 57–82; Stenko 2012, s. 269–291 (w obszarze UE kwestię tę regulują normy prawa jednolitego – zob. przyp. 79).

⁷³ W takich wypadkach za w pełni wystarczający należy uznawać odpis urzędowo poświadczony na zasadzie art. 250 § 1 k.p.c.; bezpodstawne jest natomiast żądanie przez sąd od Funduszu przedłożenia odpisu notarialnie poświadczonego.

w księdze wieczystej lub rejestrze następuje na wniosek następcy prawnego, na podstawie decyzji Funduszu. Z samego posłużenia się sformułowaniem „na podstawie decyzji” nie wynika wprawdzie, że wymagane jest fizyczne przedłożenie odpisu (por. podobnie art. 31 ustawy o księgach wieczystych i hipotece), jednak nie wydaje się, by miało to oznaczać wyłączenie stosowania art. 626² § 2 k.p.c., nakazującego załączenie do wniosku dokumentów mających stanowić podstawę wpisu. W orzecznictwie wysunięto stanowisko, że wpisy do księgi wieczystej lub rejestru dokonywane w związku z *resolution* mają charakter konstytutywny w przypadkach, gdy dotyczą prawa, z którym ustawa wiąże wymóg wpisu dla jego powstania (np. hipoteka, zastaw rejestrowy)⁷⁴.

Faktami prawnie relewantnymi dla rozstrzygnięcia spraw cywilnych mogą być też okoliczności wynikające z innych niż wydanie decyzji działań Funduszu podejmowanych w ramach *resolution*. W szczególności można wskazać tu na okoliczność ewentualnego naruszenia zasady niepogarszania sytuacji wierzycieli, która, w myśl art. 241 ustawy o BFG, jest stwierdzana w następstwie przeprowadzenia specjalnego oszacowania i jest podstawą do występowania z roszczeniem uzupełniającym. W literaturze wysunięto tezę, że rzeczony oszacowanie, jako dokument urzędowy, objęte jest w procesie domniemaniem zgodności jego treści z prawdą, które wszakże może zostać obalone za pomocą innych środków dowodowych⁷⁵. Wydaje się jednak, że kwestionowanie oszacowania, o ile w ogóle uznać je za dopuszczalne, mogłoby dotyczyć co najwyżej przypadków, w których roszczenie jest sporne tylko co do wysokości (i dlatego zostało skierowane przez wierzyciela na drogę sądową), a nie co do zasady. Gdyby bowiem z oszacowania wynikało, że do pokrzywdzenia w ogóle nie doszło, wówczas powództwo przeciwko Funduszowi powinno, jak się wydaje, podlegać oddaleniu *a limine*⁷⁶, z uwagi na brak (w istocie nieusuwalny) przesłanki materialnej powództwa (pozytywnej przesłanki zasadności)⁷⁷. Z kolei postępowanie wszczęte przed przeprowadzeniem przez Fundusz oszacowania powinno co najmniej podlegać zawieszeniu (jeśli potraktować oszacowanie jako swoisty prejudykat), bądź też zakończyć się wyrokiem oddalającym powództwo (jeśli uznać, że niedopuszczalne jest oczekiwanie przez sąd na ewentualne ziszczenie się przesłanki materialnej powództwa).

⁷⁴ Tak w odniesieniu do przejścia hipoteki w związku z przelewem wierzytelności hipotecznej na skutek przejścia przedsiębiorstwa SA w Rzeszowie w wyrokach z 29 grudnia 2021 r. i 27 stycznia 2022 (obydwa wyroki pod sygn. I AGa 126/21).

⁷⁵ Tak Szczyński 2017, s. 447.

⁷⁶ Do rozważenia pozostaje też opcja uznania takiego powództwa za oczywiście bezzasadne w rozumieniu art. 191¹ k.p.c.

⁷⁷ Na temat przesłanki materialnej powództwa zob. Broniewicz i in. 2014, s. 361–363. W doktrynie uznaje się „wykonanie oszacowania kwoty, jaką uzyskaliby wierzyciele” za „niezbędne dla ustalenia ewentualnego uszczerbku majątkowego” – tak Borsuk, Klupa 2017, s. 162.

6. Kontekst transgraniczny

Skala umiędzynarodowienia współczesnej działalności bankowej powoduje, że stosunkowo łatwo o sytuację, w której *resolution* zostanie wszczęte wobec takiego podmiotu, który operuje w więcej niż jednym państwie. Powstaje wówczas pytanie o skuteczność rozstrzygnięcia organu *resolution* danego państwa z punktu widzenia prawa innego państwa, w którym podmiot ten prowadzi działalność, bądź dokonuje transakcji. Dotyczy to również skutków w sferze prawa procesowego cywilnego, jeżeli podmiot, wobec którego wszczęto w danym kraju *resolution*, jest uczestnikiem postępowań przed sądami innych państw, co nie jest rzadkością na zglobalizowanym rynku finansowym.

Jeżeli chodzi o możliwość uznania za granicą rozstrzygnięć polskiego organu *resolution* dla potrzeb toczących się tam postępowań, to kwestię tę, co do zasady, będą regulować każdorazowo przepisy odnośnego prawa obcego. Jest bowiem naturalne, że ani polski ustawodawca, ani też BFG nie mogą niczego nakazywać zagranicznym sądom i organom, chyba że co innego wynika ze stosownej regulacji ponadnarodowej. W obszarze Unii Europejskiej problem transgranicznego wymiaru *resolution* został podjęty przez ustawodawcę unijnego w BRRD; na współpracę organów położono duży nacisk, jednak należy mieć na uwadze, że BRRD nie jest aktem bezpośrednio stosowanym, lecz jedynie określającym minimalne wymogi dla państw członkowskich. Szczegółowe aspekty honorowania *resolution* są zatem normowane przez poszczególne krajowe porządki prawne, aczkolwiek warto w tym miejscu wskazać, że wśród rzeczonych minimalnych wymogów ustawodawca unijny wskazał m.in. obowiązek zapewnienia przez państwa członkowskie transgranicznej skuteczności przenoszenia aktywów, praw i zobowiązań (art. 66 BRRD). Z powyższego można ostrożnie wysnuć założenie, że na użytek wewnątrz UE rozstrzygnięcie polskiego organu *resolution* w aspekcie dotyczącym następstwa procesowego w związku z przenoszeniem praw i obowiązków powinno odnosić pełny skutek także na potrzeby postępowań przed sądami innych państw członkowskich. Jednakże już szczegółowe aspekty takiego następstwa będą raczej podlegać regulacjom państwa członkowskiego, w którym sąd ma siedzibę, w myśl powszechnie przyjmowanej zasady stosowania przez każdy sąd własnego prawa procesowego (*lex fori regit processum*)⁷⁸. Trudno ponadto przesądzać, czy decyzja BFG miałaby także mieć moc niweczącą w stosunku do prowadzonych za granicą wobec podmiotu w restrukturyzacji postępowań egzekucyjnych⁷⁹. Niezależnie od wniosków płynących z prawa unijnego, na gruncie polskiej ustawy o BFG należy dodatkowo zwrócić uwagę na

⁷⁸ Zob. Ereciński [w:] Ereciński, Ciszewski 2000, s. 51–54.

⁷⁹ W obszarze UE materialem dla porównań mogłyby być rozwiązania unijne dotyczące obowiązkowego honorowania skutków transgranicznych postępowań upadłościowych – zob. art. 20 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 2015/848 z 20 maja 2015 r. w sprawie postępowania upadłościowego (wersja przekształcona, Dz.Urz. UE L 141 z 2015 r., s. 19), jednakże należy uwzględnić, że źródłem tych rozwiązań jest rozporządzenie (czyli akt bezpośrednio stosowany we wszystkich państwach UE), a nie dyrektywa, zaś skutki *in casu* wypływają z orzeczenia sądu, a nie z decyzji administracyjnej.

przepis art. 164, który *in fine* zastrzega, że rozstrzygnięcie Funduszu w przedmiocie przeniesienia praw i zobowiązań nie może być zaskarżone inaczej, niż w drodze skargi do polskiego sądu administracyjnego, nawet wówczas, gdy te prawa i zobowiązania „podlegają prawu” państwa obcego lub się w takim państwie „znajdują”. Wydaje się, że w świetle tej normy ewentualne próby podważania przed zagranicznymi sądami skutków decyzji BFG (także w procesach, które w momencie wszczęcia *resolution* były już w toku) spowodują, że orzeczenia wydane w następstwie takich prób nie będą mogły być w Polsce uznane, przede wszystkim z uwagi na nieposzanowanie wyłącznej jurysdykcji polskich sądów administracyjnych⁸⁰.

Natomiast odnośnie do zagadnienia respektowania skutków zagranicznej *resolution* w Polsce należy wyjść od wskazania, że ustawa o BFG w dziale IV zawiera dwa rozdziały (22 i 23) poświęcone tej problematyce. Rozdział 22 traktuje o uznawaniu przymusowych restrukturyzacji prowadzonych przez właściwe organy w innych państwach członkowskich UE. Ustawodawca przewidział, że uznanie takie dokonuje się z mocy prawa (art. 244 ustawy o BFG), aczkolwiek sformułowanie „przymusowa restrukturyzacja podlega uznaniu” jest o tyle mylące, że nie wskazuje precyzyjnie, co właściwie jest przedmiotem uznania – bazowe rozstrzygnięcie organu, czy też może także jego inne, późniejsze czynności. Posiłkując się brzmieniem tytułu kolejnego rozdziału (i zawartego w nim art. 253 ust. 1), należałoby uznać, że uznaniu podlega całe postępowanie przymusowej restrukturyzacji, a więc nie tylko decyzja o wszczęciu *resolution*, ale także dalsze działania prowadzone w jej ramach, aż do jej zakończenia⁸¹. Niezależnie jednak od tego, art. 246 ustawy o BFG wprowadza dodatkowo obowiązek uznawania z mocy samego prawa „przeniesienia, umorzenia lub konwersji” odpowiednio praw, zobowiązań i instrumentów, zastrzegając, że zaskarżalność tych kwestii podlega prawu państwa członkowskiego, w którym siedzibę ma odnośny organ *resolution*. Uznanie *ex lege*, o którym mowa w art. 244 i 246 ustawy o BFG, oznacza, że nie jest potrzebne żadne postępowanie delibacyjne, czy to przed BFG, czy to przed sądem powszechnym. To z kolei powoduje, że o ile przepis szczególny omawianego rozdziału nie stanowi inaczej (zob. np. art. 245 ust. 4), polskie sądy i organy będą zobowiązane, na potrzeby prowadzonych przed nimi postępowań, do odgórnego respektowania skutków przewidzianych w odnośnych rozstrzygnięciach organu *resolution* z innego państwa UE, w tym także skutków nieznanymi krajowej ustawie procesowej. W praktyce może zatem pojawić się konieczność odstąpienia przez polski sąd od zasady stosowania własnego prawa procesowego, co zapewne będzie budzić kontrowersje. Prawdopodobieństwo ta-

⁸⁰ Podstawą byłby tu art. 1146 § 1 pkt 2 albo (jeśli uznać, że pkt 2 dotyczy tylko sądów cywilnych) pkt 7 k.p.c. Co do samej możliwości mówienia o instytucji jurysdykcji krajowej w postępowaniu sądowoadministracyjnym zob. aprobującą K. Celińska-Grzegorzczak, R. Hauser [w:] R. Hauser, Z. Niewiadomski, A. Wróbel (red.), *System Prawa Administracyjnego*. Tom 10. *Sądowa kontrola administracji publicznej*, Warszawa 2016, s. 139–141.

⁸¹ Jest to o tyle nietypowe, że zarówno w k.p.c. (art. 1145), jak i w Prawie upadłościowym (art. 379 pkt 7, 386 ust. 1) przedmiotem uznania są zagraniczne orzeczenia, a nie zagraniczne postępowania. O uznawaniu postępowań jest natomiast mowa w niektórych przepisach wspomnianego unijnego rozporządzenia nr 2015/848 (np. art. 19 ust. 3). W literaturze por. szeroko Weitz 1998 (1), s. 52–87; Weitz 1998 (2), s. 48–87; Ereciński [w:] Ereciński, Ciszewski 2000, s. 300–368.

kiego scenariusza zwiększa brzmienie art. 245 ust. 3 ustawy o BFG, który przyznaje organowi *resolution* z innego państwa UE w zakresie jego czynności urzędowych w RP takie same uprawnienia, jak w państwie macierzystym organu (warunkiem ku temu jest tylko uprzednie wykazanie się „urzędowo poświadczonym odpisem decyzji” w uwierzytelnionym tłumaczeniu⁸²), nie wyłączając przy tym takich uprawnień, które byłyby nieznane prawu polskiemu. Co ciekawe, omawiany rozdział nie przewiduje żadnej wyraźnej możliwości zakwestionowania uznania *resolution* wszczętego w innym państwie członkowskim (z wyjątkiem przewidzianego w art. 244 przypadku gdy wszczęcia nie dokonał właściwy organ). Niejasne jest też, czy w celu takiego zakwestionowania, w aspekcie skutków zagranicznej *resolution* w sferze prawa cywilnego materialnego i procesowego, zastosowanie mogłyby znaleźć regulacje poświęcone uznawaniu i wykonywaniu zagranicznych orzeczeń w sprawach cywilnych, a jeżeli tak, to czy miałyby to być regulacje prawa unijnego, czy też – jeżeli uznać, że sprawa nie mieści się w zakresie przedmiotowym tych regulacji – przepisy polskiego k.p.c. (por. uwagi w następnym akapicie *in fine*).

Z kolei rozdział 23 działu IV ustawy o BFG normuje kwestię uznawania i wykonywania w Polsce postępowań przymusowej restrukturyzacji wszczynanych w państwach trzecich (czyli spoza UE). W tym przypadku ustawodawca przewidział, w ślad za wytycznymi BRRD, konieczność przeprowadzenia specjalnego postępowania przed BFG w celu uznania zagranicznej *resolution*. W przepisach dotyczących tego postępowania ustawodawca zawarł m.in. katalog przesłanek do obligatoryjnej oraz fakultatywnej odmowy uznania, jak również dopuścił możliwość uznania częściowego. Dopiero w razie pozytywnego rozstrzygnięcia BFG czynności zagranicznego organu *resolution* będą mogły odnieść skutek w postępowaniach przed polskimi sądami. Co ważne, z punktu widzenia przedmiotu niniejszego opracowania postępowanie przed BFG o uznanie zagranicznego postępowania przymusowej restrukturyzacji jest instytucją oddziałującą na sferę postępowania cywilnego nie tylko z uwagi na potencjalne skutki uznania dla toczących się w Polsce postępowań sądowych, ale także z perspektywy podziału kompetencji organów Państwa w obszarze obrotu międzynarodowego. Zgodnie bowiem z art. 253 ust. 1 ustawy o BFG uznanie zagranicznego postępowania przymusowej restrukturyzacji obejmuje uznanie wydanych w jego toku „orzeczeń i decyzji, a także orzeczeń dotyczących toku postępowania przymusowej restrukturyzacji i jego zakończenia”. Z kolei art. 252 ust. 1 pkt 2 wymienia wśród elementów składowych decyzji BFG o uznaniu i wykonaniu zagranicznej *resolution* wskazanie „sądu zagranicznego lub właściwego organu przymusowej restrukturyzacji państwa trzeciego, który wszczął zagraniczne postępowanie”. Wynika z tego jasno, że ustawodawca dopuścił sytuację, w której BFG może stanąć przed zadaniem rozstrzygnięcia o uznaniu, bądź odmowie uznania zagranicznego orzeczenia sądowego, jeżeli w odnośnym pań-

⁸² W literaturze wysunięto tezę, że chodzi o urzędowe poświadczenie w rozumieniu prawa miejsca wystawienia – tak Zimmerman [w:] Zawadzka i in. 2017, nb 2 do art. 245; wydaje się to generalnie trafne i zbieżne z podejściem przyjętym przez ustawodawcę krajowego na gruncie 1138 k.p.c. oraz przez ustawodawcę unijnego na gruncie różnych regulacji znoszących obowiązki w zakresie uwierzytelniania (legalizacji) zagranicznych dokumentów.

stwie obcym prowadzenie przymusowej restrukturyzacji będzie leżało w kompetencji tamtejszych sądów, a nie organu administracji. Przy założeniu, że odnośne zagraniczne orzeczenie sądu lub rozstrzygnięcie o charakterze administracyjnym przynajmniej częściowo odnosi się do materii, która w świetle polskiego prawa stanowi sprawę cywilną⁸³, należałoby uznać, że na gruncie ustawy o BFG dochodzi do dwóch istotnych odstępstw od regulacji k.p.c. Po pierwsze, mamy do czynienia z odstępstwem od zasady z art. 1145 k.p.c., zakładającej, że orzeczenia sądów (względnie rozstrzygnięcia innych organów)⁸⁴ państw obcych wydane w sprawach cywilnych podlegają uznaniu z mocy prawa, chyba że istnieją przeszkody określone w art. 1146. Po drugie, w przypadkach, gdy rozstrzygnięcie BFG miałoby charakter negatywny, tj. odmawiający uznania zagranicznej *resolution*, dojdzie w istocie do okrojenia na rzecz BFG kompetencji polskich sądów powszechnych w przedmiocie badania, czy zachodzą przeszkody do odmowy uznania orzeczenia sądu (względnie rozstrzygnięcia innego organu) zagranicznego. Można zastanawiać się, czy zbieg ww. regulacji został należycie przemyślany przez ustawodawcę⁸⁵. Uzupełniająco należy wspomnieć, że w pewnych kwestiach zakres możliwych skutków zagranicznej *resolution* wszczętej w państwie trzecim dla postępowań przed polskimi sądami ograniczył wprost ustawodawca (zob. art. 258 ustawy o BFG⁸⁶).

Podsumowanie

Przedstawiony wywód pozwala postawić tezę, że wpływ przymusowej restrukturyzacji na postępowanie cywilne jest znaczący. Obejmuje bowiem zarówno spory co do praw lub zobowiązań przenoszonych z podmiotu w restrukturyzacji na inne podmioty, jak również spory, w których legitymacja procesowa pozostaje przy tym podmiocie. Rozciąga się przy tym na wszystkie stadia, począwszy od postępowania rozpoznawczego, przez zabezpieczające, po egzekucyjne, a także dotyka kwe-

⁸³ Za dopuszczalnością takiego założenia wydaje się przemawiać nie tylko sama natura zagadnień takich, jak przenoszenie praw i zobowiązań czy też ich umarzanie, ale także brzmienie katalogu negatywnych przesłanek do uznania zagranicznej *resolution* sformułowanego w art. 251 ust. 2 ustawy o BFG; jako jedną z takich przesłanek wskazano bowiem okoliczność, że zagraniczne postępowanie przymusowej restrukturyzacji „dotyczy sprawy, która należy do wyłącznej jurysdykcji sądów polskich” – należy zakładać, że chodzi tu przede wszystkim o sądy powszechne, rozpoznające sprawy cywilne.

⁸⁴ Zob. art. 1149¹ k.p.c., zgodnie z którym przepisy k.p.c. o uznawaniu orzeczeń sądów państw obcych stosuje się odpowiednio do rozstrzygnięć innych organów państw obcych wydanych w sprawach cywilnych.

⁸⁵ W szczególności nie jest jasne, do jakich kryteriów należałoby się odwoływać na potrzeby oceny, czy uznanie danego rozstrzygnięcia zagranicznego odnoszącego się zarówno do *resolution* jak i do kwestii z zakresu prawa cywilnego podlega reżimowi k.p.c. czy też reżimowi ustawy o BFG. Wydaje się, że ten ostatni reżim powinien być stosowany ilekroć dane rozstrzygnięcie pochodzi od takiego zagranicznego sądu lub organu, który w odnośnym państwie obcym pełni rolę właściwego organu *resolution*, z wyjątkiem sytuacji, w której wydane rozstrzygnięcie dotyczyłoby wyłącznie kwestii cywilnoprawnych bez związku z przymusową restrukturyzacją.

⁸⁶ Por. częściowo krytycznie Zimmerman [w:] Zawadzka i in. 2017, nb 1 do art. 258.

stii transgranicznych. Omawiane regulacje często stanowią interesujące badawczo wyjątki w stosunku do bazowych rozwiązań znanych z k.p.c. Zarazem w niektórych zidentyfikowanych kwestiach, tytułem postulatu *de lege ferenda*, wypada oczekiwać doprecyzowania regulacji przez ustawodawcę; dotyczy to przede wszystkim wpływu *resolution* na sferę postępowania zabezpieczającego.

Sygnalizacyjnie, poza zagadnieniami omówionymi w artykule, odnoszącymi się w zasadzie do bezpośrednich następstw wszczęcia przymusowej restrukturyzacji, można wskazać jeszcze na takie problemy cywilnoprocesowe, które wynikają lub mogą wynikać na dalszych etapach *resolution*. Chodzi tu np. o wzmiankowany w punkcie 1 opracowania temat ewentualnych postępowań z powództwa Funduszu wymierzonych w podważanie czynności prawnych dokonanych przez podmiot w restrukturyzacji przed wszczęciem *resolution* (ciekawa wydaje się tu być przede wszystkim kwestia legitymacji biernej⁸⁷), pozycję procesową akcjonariuszy albo wspólników instytucji pomostowej wobec tej instytucji i Funduszu (art. 187 ust. 5 ustawy o BFG)⁸⁸, czy też o znaczenie czynności podjętych w toku *resolution* dla wieńczącego ją zazwyczaj postępowania w przedmiocie ogłoszenia upadłości podmiotu w restrukturyzacji, jak również dla następującego później właściwego postępowania upadłościowego (choćby w zakresie rozliczenia kosztów⁸⁹). Kwestie te zasługują już jednak na odrębne opracowania, z należyтым uwzględnieniem towarzyszących im aspektów materialnoprawnych.

Bibliografia

Bełdowski J., Prokop D., *Koncepcja resolution regime w Unii Europejskiej i w Polsce*, „Bezpieczny Bank” 2011, nr 2.

Błaszczak Ł., Ludwik M., *Sądownictwo polubowne (arbitraż)*, Warszawa 2007.

Bombczyński J., Krzanicka A., *Przesłanki wszczęcia przymusowej restrukturyzacji (resolution) – zagadnienia wybrane*, „Doradca Restrukturyzacyjny” 2021, nr 3.

Borsuk M., Klupa K., *Ingerencja w prawa obligatariuszy banku w ramach postępowania restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji (resolution)*, [w:] W. Rogowski (red.), *Regulacje finansowe. FinTech – nowe instrumenty finansowe – resolution*, Warszawa 2017.

Broniewicz W., *Następstwo procesowe w polskim procesie cywilnym*, Warszawa 1971.

Broniewicz W., Marciniak A., Kunicki I., *Postępowanie cywilne w zarysie*, Warszawa 2014.

Brułińska M., *Zawieszenie i umorzenie postępowania egzekucyjnego*, [w:] J. Gołaczyński (red.), *Wybrane zagadnienia egzekucji sądowej*, Warszawa 2009.

⁸⁷ Nie wnikając szerzej w to zagadnienie, wydaje się, że w grę może wchodzić legitymacja bierna osoby, która w wyniku czynności otrzymała korzyść (analogicznie jak przy skardze pauliańskiej, do której to instytucji odsyła art. 172 ustawy o BFG).

⁸⁸ Istotne jest tu wyłączenie wprost możliwości stosowania art. 189 k.p.c., czyli tzw. powództwa o ustalenie.

⁸⁹ Por. Janda 2021, s. 26–31.

Burzyńska M., *Bank pomostowy – studium prawne*, [w:] A. Piszcz, M. Olszak, M. Etel (red.), *Państwo, gospodarka, prawo. Księga dedykowana Profesorowi Cezaremu Kosikowskiemu*, Białyostok 2015.

Capiga M., Gradoń W., Szustak G., *Działania restrukturyzacyjne i naprawcze w sektorze bankowym*, Warszawa 2015.

Chojecka K., *Prawa strony postępowania w sprawie przymusowej restrukturyzacji banku (resolution)*, „Finanse i Prawo Finansowe” 2019, nr 1.

Chybiński R., *Przejęcie przedsiębiorstwa jako środek przymusowej restrukturyzacji a przejęcie banku*, „Przegląd Prawa Publicznego” 2020, nr 7–8.

Cudna-Wagner A., *Następstwo procesowe w przypadku podziału spółki przez wydzielenie*, „Przegląd Prawa Handlowego” 2008, nr 10.

Derc E., *Prawo do sądu: poszukiwanie realizacji prawa do sądu w procesie przymusowej restrukturyzacji*, „Roczniki Administracji i Prawa” 2021, nr XXI, z. 1.

Drózdź-Chmiel K., *Status prawny osób trzecich w procesie cywilnym*, Warszawa 2019.

Dynak D., *Resolution – wskreszenie czy likwidacja banku?*, [w:] W. Rogowski (red.), *Regulacje finansowe. FinTech – nowe instrumenty finansowe – resolution*, Warszawa 2017.

Ereciński T., Ciszewski J., *Międzynarodowe postępowanie cywilne*, Warszawa 2000.

Ereciński T., Weitz K., *Sąd arbitrażowy*, Warszawa 2008.

Ereciński T. (red.), *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom II. Postępowanie rozpoznawcze*, Warszawa 2016.

Fedorowicz M., *Bankowy Fundusz Gwarancyjny jako organ przymusowej restrukturyzacji*, [w:] J. Gliniecka, A. Drywa, E. Juchniewicz, T. Sowiński (red.), *Praktyczne i teoretyczne problemy prawa finansowego wobec wyzwań XXI wieku*, Warszawa 2017.

Fedorowicz M., *Prawne instrumenty urzeczywistniania stabilności finansowej na rynku finansowym UE w świetle rozporządzenia 806/2014 i dyrektywy 2014/59/UE*, „Krytyka Prawa” 2017, tom 9, nr 1.

Góra-Błaszczkowska A. (red.), *Kodeks postępowania cywilnego. Tom IA. Komentarz. Art. 1–424¹²*, Warszawa 2019.

Graca M., *Wykorzystanie procedury resolution oraz postępowania upadłościowego w europejskim i polskim sektorze bankowym – porównanie doświadczeń*, „Bezpieczny Bank” 2021, nr 2.

Gronkiewicz-Waltz H., *Przymusowa restrukturyzacja banków – resolution*, [w:] J. Jagielski, D. Kijowski, M. Grzywacz (red.), *Prawo administracyjne wobec współczesnych wyzwań: księga jubileuszowa dedykowana profesorowi Markowi Wierzbowskiemu*, Warszawa 2018.

Grzegorzak M., *Normatywne i praktyczne aspekty działalności instytucji pomostowej jako środka przymusowej restrukturyzacji*, „The Financial Law Working Papers” 2020, nr 1.

Hapka M., *Instrument umorzenia lub konwersji zobowiązań w ramach przymusowej restrukturyzacji banku*, [w:] J. Gliniecka, A. Drywa, E. Juchniewicz, T. Sowiński (red.), *Praktyczne i teoretyczne problemy prawa finansowego wobec wyzwań XXI wieku*, Warszawa 2017.

Hauser R., Niewiadomski Z., Wróbel A. (red.), *System Prawa Administracyjnego. Tom 10. Sądowa kontrola administracji publicznej*, Warszawa 2016.

Hrycaj A., *Podjęcie postępowania cywilnego dotyczącego wierzytelności podlegającej zgłoszeniu do masy upadłości zawieszono wskutek ogłoszenia upadłości pozwanego*, Monitor Prawa Handlowego 2016, nr 1.

Iwańczuk-Kaliska A., *Zasady przymusowej restrukturyzacji banków a stabilność systemu płatniczego – analiza regulacji krajowych*, „Bezpieczny Bank” 2016, nr 3.

Jagięła J., *Umorzenie postępowania egzekucyjnego w sprawach cywilnych z mocy prawa*, „Przeгляд Prawa Egzekucyjnego” 2014, nr 1.

Jakubecki A. (red.), *System Prawa Procesowego Cywilnego. Tom V. Postępowanie zabezpieczające*, Warszawa 2016.

Jakubecki A., *Zawieszenie postępowania ze względu na ogłoszenie upadłości oraz otwarcie postępowania restrukturyzacyjnego w stosunku do strony procesu cywilnego*, [w:] T. Ereciński, P. Grzegorzczak, K. Weitz (red.), *Sine ira et studio. Księga jubileuszowa dedykowana Sędziemu Jackowi Gudowskiemu*, Warszawa 2016.

Janda P., *Koszty przymusowej restrukturyzacji banku w postępowaniu upadłościowym*, „Przeгляд Prawa Handlowego” 2021, nr 2.

Jankowski J. (red.), *Kodeks postępowania cywilnego. Tom II. Komentarz. Art. 730–1217*, Warszawa 2019.

Janusz A., *Resolution jako nowy obszar zadań Bankowego Funduszu Gwarancyjnego*, „Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska” 2013, nr 3.

Kędziora R., *Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz*, Warszawa 2017.

Koleśnik J., *Jednolity mechanizm restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji*, [w:] M. Zaleska (red.), *Europejska Unia Bankowa*, Warszawa 2015.

Koleśnik J., *Praktyczny wymiar przymusowej restrukturyzacji banków w Polsce*, [w:] M. Sosnowski (red.), *Współczesne problemy i wyzwania finansów*, Wrocław 2020.

Kordasiewicz B. (red.), *System Prawa Prywatnego*, Tom 10, Warszawa 2015.

Kowalewska E., *Cele i znaczenie przymusowej restrukturyzacji w świetle ustawy o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji – wybrane zagadnienia*, [w:] P. Antonowicz, P. Galiński, P. Nogal-Meger (red.), *Prawne, ekonomiczne i finansowe uwarunkowania rozwoju przedsiębiorstwa*, Gdańsk 2019.

Kowalewska E., *Status prawny składek wnoszonych na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego*, Warszawa 2021.

Kowalewski O., Staszewski D., *Następstwo procesowe banku przejmującego w wyniku podziału banku przez wydzielenie*, „Monitor Prawniczy” 2015, nr 13 (dodatek).

Kowalski A., *Przymusowa restrukturyzacja banku (resolution) w praktyce – przypadki Banco Popular Español, Monte dei Paschi di Siena oraz Banco Popolare di Vicenza i Veneto Banca*, „Monitor Prawniczy” 2018, nr 20.

Kozińska M., *A Resolution in the Spanish Banking Sector: The Case of Banco Popular Español*, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie 2018, nr 6.

Kozińska M., *Przymusowa restrukturyzacja banków w Unii Europejskiej*, Warszawa 2018.

- Kruczalak-Jankowska J., *Wpływ ogłoszenia upadłości na zapis na sąd polubowny*, Gdańskie Studia Prawnicze 2011, tom XXVI.
- Laskowska A., *Zawieszenie sądowego postępowania rozpoznawczego w sprawach cywilnych*, Warszawa 2009.
- Machowska A., *Pozew w postępowaniu cywilnym po ogłoszeniu upadłości pozwanego*, „Monitor Prawniczy” 2017, nr 20.
- Manowska M. (red.), *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*. Tom I, Warszawa 2021.
- Marciniak A. (red.), *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*. Tom I, Warszawa 2019(1).
- Marciniak A., *Sądowe postępowanie egzekucyjne w sprawach cywilnych*, Warszawa 2019(2).
- Marszałkowska-Krześ E. (red.), *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, SIP Legalis 2021.
- Mędrzecka J., *Kilka uwag co do zasadności utrzymywania w polskim systemie prawnym instytucji przymusowej restrukturyzacji spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych*, „Studia Iuridica Toruniensia” 2020, t. 27.
- Miklaszewska E., *The application of bail-in tool in a bank resolution framework: The evidence from the Italian local and regional banks*, „Bezpieczny Bank” 2017, nr 4.
- Misztal-Konecka J., *Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne w sprawach cywilnych*, Warszawa 2019.
- Mrówczyński M., *Zawieszenie sądowego postępowania rozpoznawczego w sprawach cywilnych i postępowania sądownoadministracyjnego ze względu na ogłoszenie upadłości*, Studia z Zakresu Prawa, Administracji i Zarządzania UKW 2014, nr 5.
- Mrówczyński M., *Zawieszenie sądowego postępowania rozpoznawczego w sprawach cywilnych ze względu na rozstrzygnięcia wydane w postępowaniu upadłościowym i w postępowaniu restrukturyzacyjnym*, „Przegląd Sądowy” 2016, nr 6.
- Mucha J., *Zawisłość sprawy w procesie cywilnym*, Warszawa 2014.
- Obzejta Ł., *Instytucja pomostowa jako narzędzie przymusowej restrukturyzacji banków prowadzonej przez Bankowy Fundusz Gwarancyjny – działalność i likwidacja*, LEX/el. 2019.
- Ochocińska K., *Termin do wniesienia skargi do wojewódzkiego sądu administracyjnego na decyzję o wszczęciu przymusowej restrukturyzacji – glosa – II GZ 221/20*, „Monitor Prawniczy” 2022, nr 5.
- Olaś A., *Umorzenie procesu cywilnego*, Warszawa 2016.
- Piątowski J.S., aktualizacja A. Kawałko, H. Witczak [w:] B. Kordasiewicz (red.), *System Prawa Prywatnego*, Tom 10, Warszawa 2015.
- Piłat W., *Nowe procedury przymusowej restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji instytucji bankowych (resolution regime)*, „Doradca Restrukturyzacyjny” 2016, nr 5.
- Pruski J., *Perspektywy resolution w Polsce*, Zeszyty BRE-Bank CASE 2013, nr 124.
- Przybysz P., *Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz*, Warszawa 2021.
- Rodziewicz P., *Wpływ ogłoszenia upadłości w Polsce na zagraniczne postępowanie arbitrażowe*, „Problemy Prawa Prywatnego Międzynarodowego” 2011, tom 8.

Romańska M., *Zbycie rzeczy lub prawa objętych sporem (art. 192 pkt 3 k.p.c.) w orzecznictwie sądowym*, [w:] J. Gudowski, K. Weitz (red.), *Aurea praxis. Aurea theoria. Księga pamiątkowa ku czci Profesora Tadeusza Erecińskiego*. Tom I, Warszawa 2011.

Rylski P., *Udział osób trzecich w procesie cywilnym – perspektywa kodyfikacyjna*, [w:] K. Markiewicz, A. Torbus (red.), *Postępowanie rozpoznawcze w przyszłym Kodeksie postępowania cywilnego*, Warszawa 2014.

Stawicka E., *Czy w sytuacji, gdy jedna ze stron procesu cywilnego zostaje podczas jego trwania z mocy samego prawa przekształcona w inny podmiot, potrzebne jest zezwolenie strony przeciwnej na wstąpienie do postępowania owego nowego podmiotu w miejsce dotychczasowego?*, „Palestra” 2014, nr 11–12.

Stenko P., *Ogłoszenie upadłości strony zapisu na sąd polubowny w międzynarodowym arbitrażu handlowym. Uwagi na tle europejskiego rozporządzenia upadłościowego*, PPC 2012, nr 2.

Stopczyński A., *Banki na progu upadłości – refleksje nad postępowaniem*, „Bank i Kredyt” 2020, nr 51.

Stopczyński A., *Does Bank Resolution Rule Out the Use of Public Funds? The Case of the Podkarpacki Bank Spółdzielczy*, „Finanse i Prawo Finansowe” 2020, nr 1.

Studzińska J., *Zawieszenie i umorzenie postępowania egzekucyjnego*, [w:] J. Gołaczyński (red.), *Postępowanie sądowe. Komornicy sądowi. Koszty egzekucyjne*, Warszawa 2019.

Swaczyna M.J., *Na drodze do jednolitej procedury restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji banków w Unii Europejskiej*, [w:] W. Rogowski (red.), *Regulacje finansowe. FinTech – nowe instrumenty finansowe – resolution*, Warszawa 2017.

Szambelańczyk J., *XXV lat działalności Bankowego Funduszu Gwarancyjnego w Polsce*, „Bezpieczny Bank” 2020, nr 3.

Szczepańska O., Dobrzańska A., Zdanowicz B., *Resolution, czyli nowe podejście do banków zagrożonych upadłością*, Departament Stabilności Finansowej NBP, Warszawa 2015.

Szczęśniak P., *Niepogarszanie sytuacji akcjonariuszy bądź członków banku lub jego wierzycieli w wyniku przymusowej restrukturyzacji*, [w:] J. Gliniecka, A. Drywa, E. Juchniewicz, T. Sowiński (red.), *Praktyczne i teoretyczne problemy prawa finansowego wobec wyzwań XXI wieku*, Warszawa 2017.

Szczęśniak P., *Środki przymusowej restrukturyzacji banku*, Warszawa 2018.

Szczęśniak P., *Model i procedury przejścia banku w ramach przymusowej restrukturyzacji w świetle prawa krajowego i unijnego*, Kancelaria Senatu, Warszawa 2021.

Szczęśniak P., *Termin wniesienia skargi do sądu administracyjnego na decyzję o wszczęciu postępowania w sprawie przymusowej restrukturyzacji – glosa do postanowienia Naczelnego Sądu Administracyjnego z 11.08.2020 r., II GZ 221/20*, „Glosa” 2022, nr 1.

Szewczyk Ł., *Bankowy Fundusz Gwarancyjny jako organ resolution*, *Studia Ekonomiczne – Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach* 2018, nr 356.

Szustak G. [w:] M. Capiga, W. Gradoń, G. Szustak, *Działania restrukturyzacyjne i naprawcze w sektorze bankowym*, Warszawa 2015.

Szydło M., (1) *Opinia prawna w sprawie ustawy o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji*, Zeszyty Prawnicze BAS 2016, nr 1.

Szydło M., (2) *Przymusowa restrukturyzacja instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych a konstytucyjne prawo do sądu*, Zeszyty Prawnicze BAS 2016, nr 4.

Torończak M., *Termin na zaskarżenie decyzji Bankowego Funduszu Gwarancyjnego o wszczęciu przymusowej restrukturyzacji*, „Monitor Prawniczy” 2022, nr 7.

Tracichleb N., Stańkowski M., *Następstwo procesowe przy podziale spółki przez wydzielenie*, „Monitor Prawniczy” 2017, nr 19 (dodatek).

Waligórski M., *Polskie prawo procesowe cywilne. Dynamika procesu (postępowanie)*, Warszawa 1948.

Weitz K., *Pojęcie uznania orzeczenia zagranicznego*, „Przegląd Sądowy” 1998(1), nr 7–8.

Weitz K., *Skutki uznania zagranicznego orzeczenia*, „Przegląd Sądowy” 1998(2), nr 9.

Weitz K., *Następstwo prawne a związanie zapisem na sąd polubowny*, ADR Arbitraż i Mediacja 2011, nr 4.

Weitz K., *Następstwo prawne w zakresie przedmiotu sporu w toku postępowania przed sądem polubownym*, Problemy Prawa Prywatnego Międzynarodowego 2012, t. 11.

Wiśniewski T. (red.), *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*. Tom I, Warszawa 2021.

Wołodkiewicz B., *Następstwo procesowe w razie podziału spółki kapitałowej przez wydzielenie*, „Monitor Prawniczy” 2019, nr 15.

Wróbel A. [w:] M. Jaśkowska, M. Wilbrandt-Gotowicz, A. Wróbel, *Komentarz aktualizowany do Kodeksu postępowania administracyjnego*, Lex/el 2022, nb 9 do art. 97..

Zawadzka P., Zimmerman P., Sura R. (red.), *Ustawa o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji. Komentarz*, Warszawa 2017.

Zieliński A. (red.), *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, Warszawa 2022.

Zimmerman P., *Prawo upadłościowe. Prawo restrukturyzacyjne. Komentarz*, Warszawa 2022.

Zimmerman P., Medyński M., *Ustawa o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji – wielkie zmiany i ich przyczyny*, „Monitor Prawa Bankowego” 2017, nr 2.